

29.6.2023

Diaarinro VN/1661/2023

Lausuntoyhteenveto luonnoksesta ympäristöministeriön asetukseksi vapaaehtoisesta ekologisesta kompensaatiosta

1. Johdanto

Luonnonsuojelulain (9/2023) 11 luvussa säädetään vapaaehtoisesta ekologisen kompensaation menettelyistä ja hyvittämisen kriteereistä. Ekologisen kompensaation avulla ihmisen toiminnasta luonnon monimuotoisuudelle yhtäällä aiheutunut haitta hyvitetään lisäämällä luonnon monimuotoisuutta toisaalla. Ekologinen kompensaatio on viimesijainen keino, kun haittoja ei voida estää tai lieventää. Ekologinen kompensaatio edistää osaltaan tavoitetta luontokadon pysäyttämistä vuoteen 2030 mennessä.

Ekologisen kompensaation olennainen lähtökohta on, että heikennyksen aiheuttaja, eli luonnonarvoja toiminnassaan heikentävä toimija, voi hyvittää toiminnastaan luontotyypille tai eliölajin elinympäristölle aiheutuvan heikennyksen. Hyvitys tehdään joko tuottamalla luonnonarvoja tai suojelehyvityksellä. Luonnonarvojen tuottaminen voi tarkoittaa esimerkiksi heikentyneen luontotyypin esiintymän luonnon tilan parantamista ennallistamalla, kuten palauttamalla suon vesitasapaino, tai suojelemalla luonnonarvoiltaan arvokas alue.

Ympäristöministeriön asetuksella annettaisiin säännökset, jotka koskevat heikennyksen ja lisäisyyden mittaamista, mittayksikköä ja nykyarvolaskentaa sekä hyvittämisen maantieteellisiä rajoja ja joustavuutta. Asetuksella yhtenäistettäisiin sitä, miten luonnonsuojelulain mukaisesti tuotettavien luonnonarvojen määrä lasketaan ja miten hyvityksen täysimääräisyys luonnonarvovastaavuuden osalta arvioidaan siten, että luontotyypille tai eliölajin elinympäristölle aiheutuva heikennys hyvitetäisiin vähintään täysimääräisesti.

Lausuntoyhteenveto on valmisteltu virkatyönä ympäristöministeriössä.

2. Lausuntopyyntö ja lausunnonantajat

Ympäristöministeriö lähetti asetusluonnoksen ja muistioloituksen lausuntokierrokselle 13.4.2023. Lausuntokierros päättyi 12.5.2023. Ympäristöministeriö pyysi lausuntoa yhteensä 112 eri taholta. Myös muut kuin lausuntopyynnön jakelussa mainitut tahot saivat antaa lausuntonsa. Lausuntopyyntö jakelulistoineen ja annetut lausunnot ovat saatavilla osoitteessa Lausuntopalvelu.fi diaarinumerolla VN/1661/2023.

Lausuntoja annettiin yhteensä 60. Lausunnoissaan sisällöllisiä kommentteja antoivat liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Saamelaiskäräjät, Suomen ympäristökeskus, Luonnonvarakeskus, Suomen itsenäisyyden rahasto SITRA, Etelä-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Kaakkois-Suomen, Lapin ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, Itä-Suomen aluehallintovirasto, Metsähallitus, Museovirasto, Suomen Riistakeskus, Keski-Pohjanmaan liitto, Kymenlaakson liitto, Lapin liitto, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Satakunnanliitto, Uudenmaan liitto, Suomen Kuntaliitto, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Akkuteollisuus ry, Bioenergia ry, Elintarviketeollisuusliitto ry, Energiateollisuus ry, Kaivosteollisuus ry, Kemianteollisuus ry, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Metsäteollisuus ry, Päivittäistavarakauppa ry, Rakennusteollisuus RT ry, Suomen Tuulivoimayhdistys ry, Teknologiateollisuus ry, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusjärjestö MTK ry, Svenska

lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f., ProAgria Keskusten liitto, Suomen Yrittäjät, Suomen Omakotiitto ry, Paliskuntain yhdistys, Luonnontieteellinen keskusmuseo LUOMUS, BOOST-tutkimushanke, BirdLife Suomi ry, WWF Suomi, Suomen luontopaneeli, Lapin kauppakamari, Green Carbon Finland Oy, Nemo Seafarms Oy ja yksi yksityishenkilö.

Geologian tutkimuskeskus (GTK), Rajavartiolaitos, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Turun hallinto-oikeus, Helsingin hallinto-oikeus, puolustusministeriö ja valtiovarainministeriö ilmoittivat, että niillä ei ole asiassa lausuttavaa ja Varsinais-Suomen liitto ilmoitti, että sillä ei ole huomautettavaa asetusluonnoksesta.

Korkein hallinto-oikeus ilmoitti, että se ei anna lausuntoa asiassa.

3. Yleiskommentit

Seuraavassa esitetään lausunnonantajien yleiskommentit. Kaikkien lausunnonantajien pykäläkohtaiset kommentit esitetään kootusti jäljempänä.

3.1. Ministeriöt

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää hyvänä, että lain säännöksiä täsmennetään asetuksella. Näin voidaan varmistaa, että luontotyyppille tai eliölajin elinympäristölle aiheutuva heikennys hyvitetäisiin vähintään täysimääräisesti. Täsmennykset tukevat myös viranomaistyötä ja lain toteutumisen seuranta ja vaikutusarviointia.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että kokonaisuutena uusi luonnonsuojelulakiin sisältyvä menettely luontoarvojen ekologisesta kompensatiosta muodostaa varsin monimutkaisen säätelykokonaisuuden. Koska kyseessä on uusi menettely, jonka toimeenpanosta ei ole vakiintuneita käytäntöjä, on asetustasolla tarpeellista säätää toimeenpanoon liittyvistä olennaisista seikoista riittävän yksityiskohtaisesti, mutta toisaalta järjestelmää tulisi yksinkertaistaa järjestelmälle asetetuista tavoitteista tinkimättä.

Lausunnossa katsotaan olevan tarpeellista selkeyttää vastuunäkökulmaa riskienhallinnan osalta: mitä tapahtuu, jos ei onnistu säilyttämään kompensoimaansa luontoarvoa ja kenellä tästä on vastuu sekä kiinnitetty huomiota kiinteistönvaihtotilanteisiin, joissa sitoumukset siirtyvät kiinteistön uudelle omistajalle.

Selkeytystä pyydetään ainakin muistiossa, siihen minkälaiset ja mihin perustuvat käytönrajoitukset huomioidaan hallituksen esityksessä (HE 76/2022 vp. s. 233) viitatusti lisäisyyden arvioinnin perusteena. Tältä osin lausunnossa kiinnitetään huomiota siihen, että metsänlain (1993/1996) 10 §:ssä määritellyt erityisen tärkeät elinympäristöt voisivat soveltua järjestelmän piiriin siltä osin kuin niiden suojelusta aiheutuisi vähäistä suurempi taloudellinen menetys.

Lausunnossa myös todetaan, että ennallistamistavoitteiden sekä arvokkaiden luontotyyppien säilymisen näkökulmasta olisi hyvä varmistaa, että vapaaehtoinen kompensatiomahdollisuus ei vaikuttaisi arvokkaiden maatalousympäristöjen hoitomahdollisuuksiin tulevaisuudessa ja EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (Common Agricultural Policy, CAP) rahoituksen käyttämismahdollisuuksiin jatkossakin. Ministeriö toteaa, että asetusluonnoksesta ei käy selville, onko ekologinen kompensaaation ja maatalousympäristön luontotyyppien ennallistamisen välillä ristiriitoja tai päällekkäisyyksiä.

Oikeusministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittävät lausunnoissaan huomiota laissa säädetyn asetuksenantovaltuuden tarkkaan noudattamiseen ja katsovat, että osalle säännösehdotuksista ei olisi laissa annettua valtuutta. Lisäksi oikeusministeriö korostaa, että asetuksella voidaan antaa vain tarkentavia, ei täydentäviä säännöksiä ja toteaa, että asetuksen lakitekniikkaa on syytä vielä hioa ennen laintarkastukseen toimittamista.

Työ- ja elinkeinoministeriö lisäksi korostaa, että menettelyn pitää olla selkeä ja helposti sovellettava, jotta sen käyttäminen olisi helppoa ja houkuttelevaa mahdollisimman laajalle käyttäjäkunnalle, myös pienille yrityksille. Asetusluonnos ei ole tässä mielessä käyttäjäystävällinen. Viranomaiselle, käytännössä yksittäisille virkamiehille jää tapauskohtaisesti runsaasti harkintavaltaa asetuksen monitulkintaisuuden vuoksi, mikä johtaa väistämättä erilaisiin soveltamiskäytäntöihin.

Ministeriö myös katsoo, että muistiossa tulisi esittää enemmän esimerkkejä soveltamistilanteista.

3.2. Saamelaiskäräjät

Saamelaiskäräjät toteaa, että ehdotus saamelaisyhteisön alueen määrittelemisestä saamelaiskäräjälain 9 §:ssä tarkoitetussa menettelyssä antaa sijaa tapauskohtaiselle harkinnalle. Saamelaiskäräjien mukaan asetusluonnos kunnioittaa tapauskohtaisuutta suhteessa kulloinkin kyseessä oleviin luonnonvaroihin ja niihin liittyviin ei-staattisiin tapaoikeuksiin ja katsoo, että neuvottelukäytäntö edesauttaa myös saamelaiskulttuuriin kulloinkin kohdistuvien heikennysten tehokasta hyvittämistä.

3.3. Tutkimuslaitokset ja Suomen luontopaneeli

Suomen ympäristökeskus katsoo, että kompensatioasetus on tarpeen tarkentamaan luonnonsuojelulain ekologista kompensatiota koskevaa 11 lukua ja se selkeyttää kompensatioiden käytännön toteuttamista erityisesti luontoon kohdistuvan heikennyksen ja kompensatiota varten tuotettavan hyvityksen arvioimisen osalta. Hyvää on, että kompensatiohyvityksen ja -heikennyksen arvioimiseen tarvittavat luontotyyppiryhmäkohtaiset ominaispiirteet eli luontotyyppin tilaa kuvaavat keskeiset ekologiset tekijät on lueteltu asetusluonnoksen liitteessä, koska se selkeyttää ja yhdenmukaistaa kompensatioiden käytännön toteutusta.

Luonnonvarakeskus katsoo, että asetus vapaaehtoisesta ekologisesta kompensatiosta on tarpeellinen markkinaehtoiselle toiminnalle luontokadon pysäyttämiseksi. Asetusluonnokseen sisältyy kuitenkin lausunnon mukaan useita epävarmuustekijöitä, jotka tulisi huomioida sen jatkotyöstämisessä.

Toimijoilla tulee olla kannusteet kompensoida luontoarvoja käytännössä. ELY-keskusten ei myöskään tule LSL 66 § poikkeusperiaatteita arvioidessaan ottaa huomioon mahdollista vapaaehtoista ekologista kompensatiota, koska sen rikkomiselle ei ole säädetty sanktioita.

Ekologisen kompensoinnin markkinaosapuolet ja markkinoiden toiminta edellyttävät selkeytystä. Myyjille tulisi luoda tarjonnan turvaamiseksi mahdollisimman valmiita ja toimintaan kannustavia malleja ja sopimus pohjia, koska markkinoiden luominen ja niiden toimivuus edellyttävät riittävää määrää ostajia ja myyjiä sekä toimivaa välitysorganisaatiota.

Vaikuttavuuden mittaamiseen tulisi kiinnittää erityistä huomiota, koska varsinkin alkuvaiheessa uuden toimintamallin hallinnolliset kustannukset voivat olla merkittäviä saavutettuihin hyötyihin nähden.

Ekologiselle kompensoinnille tulisi kehittää sertifiointikehikko hiilisertifioinnin tavoin, jotta vähennettäisiin rinnakkaisia ekologisia kompensointitapoja yksityisillä markkinoilla. Asetusehdotukseen kirjatut yksityiskohtaiset ja laajaa esityötä sekä panostusta vaativat kompensoinnin periaatteet saattavat kannustaa kilpailevaan toimintaan, etenkin jos toimijoiden suhteen on epävarmuutta. Kilpaileva toiminta markkinoilla saattaisi pahimmillaan johtaa viherpesuun ja arvokkaan kompensointikehikon vesittymiseen.

Lisäisyys ja suhde muihin politiikkoihin tulisi määrittää siten, että tarkemmin määritellään, mikä osa yksityisellä rahoituksella toteutettavista ekologisista kompensatiotoimista on lisäistä verrattuna EU:n biodiversiteettistrategiaan ja ennallistamisasetukseen.

Kaksoislaskenta on voitava estää esimerkiksi toimenpiderekisterin avulla. Saman kohteen käyttö ekologiseen ja hiilikompensatioon tulee olla estettävissä.

Taloudellinen lisäisyys (financial additivity) tulisi huomioida siten, että ekologisten kompensatioiden käyttöä ei sallita sellaisissa tilanteissa, joissa niiden käyttö perustuisi yksinomaan siihen, että niiden käyttö on luonnonarvojen heikennyksen aiheuttajan kannalta taloudellisesti kannattavampaa kuin ympäristöhaittojen suora vähentäminen.

Käytännön kompensoinnin riskit tulisi tunnistaa ja minimoida esimerkiksi liittyen sopivien hyvitysaluekohteiden löytämiseen esimerkiksi hyvitysaluekisterin avulla.

Lisäksi lausunnossa esitetään talousmetsäkohteella luonnonarvojen lisäämistä esim. kulottamalla ja lahopuuta lisäämällä varmistaen, että kyseiset toimenpiteet eivät toteudu jo muutoinkin esimerkiksi talousmetsien luonnonhoidon yhteydessä, luomalla hyvittäviä luonnonarvohehtaareita suojelemalla varttuneita valtion talousmetsäkohteita olemassa olevien suojelualueiden läheisyydessä, missä ne ajan myötä kehittyisivät vanhan metsän kohteiksi.

Kompensaation onnistumisesta tulisi tehdä väliarviointi kompensoinnin ja varmistaa resurssit korjaaviin toimenpiteisiin, kuten hyvitystoimien parantamiseen, korvaavan uuden hyvitysalueen löytämiseen tai hyvittämistoimenpiteiden uudelleen käynnistämiseen, mikäli hyvitys ei näytä toteutuvan suunnitellulla tavalla.

Lajikadon torjunta tulisi olla hyvitystoiminnan tavoite, koska vaikka hyvitysalueen kompensointitoimenpiteet vaikuttaisivat ympäristön rakenteen osalta onnistuneilta, se ei takaa, että lajisto palautuu vastaamaan heikennysalueen lajistoa, koska metapopulaatioteorian mukaan kaikki uhanalaisille lajeille sopivat elinympäristölaikut eivät tule välttämättä asutuiksi.

Joustava hyvitys tulisi rajata ainoastaan ei-uhanalaisten lajien esiintymien hyvittämiseen, koska uhanalaislajin esiintymää ei voi korvata jonkin toisen uhanalaislajin esiintymällä, vaikka kysymyksessä olisi vielä uhanalaisempi laji, sillä seurauksena olisi hyvitetävän lajiesiintymän katoaminen ja lajikadon edistyminen.

Asetusluonnoksessa ehdotettu lisäisyyden arviointi parhaan käytettävissä olevan tieteellisen tiedon perusteella ei ole riittävää lisäisyyden todentamiseksi, joten kaikissa vaikutusarvioinneissa on käytettävä varovaisuusperiaatetta.

Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus toteaa, että asetuksessa esitettävät asiat ovat keskeisiä hyvityksen ja heikennyksen suuruuden laskennan, vastaavuuden vertailemisen ja luontoa turvaavien reunaehtojen kannalta ja niitä puoltaa niiden pohjautuminen tieteellisesti tutkittuun tietoon ja kansainvälisesti kerättyihin kokemuksiin. Ekologisilla kompensatioilla luonnolle tuotettujen hyötyjen onnistumisen sekä

järjestelmän läpinäkyvyyden, reiluuden ja käyttöönoton houkuttelevuuden kannalta on tärkeää, että järjestelmän pelisäännöt ja laskentatavat ovat selkeät ja että ne perustuvat parhaaseen tietoon.

Eriyisen tärkeinä ja puollettavina Luomus pitää luonnonarvohehtaarin määrittämistä luontotyyppi- ja lajikohtaisesti ja riittävällä tarkkuudella (kymmenportainen tilaluokka), tieteellisen tiedon ja varovaisuusperiaatteen painottamista heikennysten ja hyvitysten arvioinneissa, tulevaisuudessa syntyvien hyötyjen muuttamista nykyarvoon, epävarmuuden huomioimista laskennassa, ja tiukempia hyvitysvaatimuksia uhanalaisemmille luontoarvoille.

Luonnonarvohehtaarin tarkkaa määrittämistä puoltavat kansainväliset kokemukset ja tieteellinen tutkimus kompensatioihin liittyvistä tahattomista ja luonnolle haitallisista piilovaihtokaupoista luonnonarvojen välillä. Näitä tapahtuu erityisesti järjestelmissä, missä eri luontoarvoja mitataan erilaisten pisteytysten kautta tai liian karkeilla asteikoilla, jolloin arvojen välillä voidaan käydä vaihtokauppaa ilman, että tämä on kaupantekohetkellä ilmeistä.

Järjestelmän uskottavuuden kannalta epävarmuuden suora huomioiminen, nykyarvolaskennan käyttö sekä tieteellisen tiedon ja varovaisuusperiaatteen painottaminen ovat ensisijaisen tärkeitä, koska ekologisia kompensatioita koskevat tutkimustulokset ovat kattavasti osoittaneet, että hyvitystoimenpiteisiin liittyy korkea epäonnistumisen riski ja että usein tuotetut luontoarvot eivät vastaa heikennettyjä.

Uhanalaisien lajien ja luontotyyppien korkeammat hyvitysvaatimukset ovat myös keskeisiä ja uhanalaisuuskertoimen perustaminen IUCN:n laatimiin arvioihin sukupuuttoriskistä on läpinäkyvä ja tieteellisesti todennettu lähestymistapa. Valmiiksi häviämisenriskin alla olevan luontoarvon heikentäminen nostaa väistämättä sen sukupuuttoriskiä, sillä vaikka hyvitys olisikin täysimääräinen heikennykseen verrattuna eikä luontoarvon kokonaispinta-ala näin vähenisi, pelkällä esiintymän alueellisella muuttamisella on usein ennalta vaikeasti ennustettavia negatiivisia vaikutuksia esim. populaatiodynamiikkaan ja sitä kautta populaation elinvoimaisuuteen.

Lausunnossa kiinnitetään huomiota asetusluonnoksen ja taustamuistion epäselvyyksiin ja puutteisiin, joiden takia kompensatioihin tarvittavan hyvitys- ja heikennyslaskennan säännöt jäävät ehdotetussa asetuksessa matemaattisesti ja operatiivisesti epäselviksi ja kokonaisuutena vaikeatulkintaisiksi. Näitä ovat selvittämistä edellyttävät hyvittäville toimenpiteillä tuotettavan luonnontilan muutoksen suuruuden laskenta, suojeluhyvityksestä syntyvä hyödyn määritelmä ja luontoarvovastaavuuden joustamisen kriteerit. Lisäksi lausunnon mukaan asetuksesta puuttuu vuoden huomioiminen suojeluhyvityksessä ja se, että hyvitysalue voi olla pinta-alaltaan pienempi kuin heikennysalue.

Luonnonsuojelulain turvaamien eliölaajien elinympäristöjen heikennysten kompensointi jää asetusluonnoksessa luonnonarvohehtaareja ja näissä tapahtuvaa muutosta laskettaessa (§ 4, 5 ja 7) heikosti määritellyksi. Vaikka asetuksessa todetaan, että nämä määritellään "yksittäistapauksellisesti parhaan käytettävissä olevan tieteellisen tiedon perusteella", jättää muotoilu varsin laajasti tilaa erilaisten elinympäristöjen tilaa ja toimenpiteiden vastetta kuvaavien lähestymistapojen käytölle. Vaikka useita lajeja koskevia yleispäteviä laskentalinjauksia on ymmärrettävästi vaikea antaa, tulisi asetuksessa kuitenkin selkeästi muotoilla reunaehdot, esim. ettei kompensatio saa johtaa lajin uhanalaistumiseen. Pelkkä elinympäristön pinta-alallinen säilyminen takaa heikennystä edeltävän populaatiokoon säilymistä.

Kokonaisuudessaan hyvittäville toimenpiteillä tuotettavan luonnontilan muutoksen suuruuden laskenta jää asetusehdotuksessa epäselväksi ja taustamuistion tähän antama lisäohjeistus on ristiriidassa asetustekstin

kanssa. Asetustekstissä muutos mitataan ennen toimenpiteitä olevan tilan ja vähintään 30 vuotta toimenpiteiden jälkeen saavutetun tilan erotuksena (§ 3). Myös muistiossa annetut esimerkit käyttävät lopputilan ja alkutilan välistä erotusta. Muistiossa kuitenkin puhutaan myös luonnonarvon vasteesta toimenpiteeseen, ja vasteen trendin käyttämisestä hyvityksen määrittämiseen (s. 11), mikä on laskennallisesti eri tapa muutoksen laskemiselle kuin pelkkä alku- ja lopputilan erotus. Vaikeatulkintaisuutta lisää asetuksen antama vapaus määrittää hyvittävistä toimenpiteistä syntyvän luonnonarvon muutoksen arvoa itse valitulla aikavälillä (1 ja 30 vuoden välillä), jolloin samastakin toimenpiteestä voidaan saada eri tulos riippuen siitä, mitä aikaväliä käytetään. Vasteesta määriteltävää, 30 vuoden yli laskettua keskimääräistä muutosta tulee käyttää hyvityksen suuruuden laskennassa, sillä tämä huomioi pelkän alku- ja lopputilan erotuksen lisäksi myös eri toimenpiteiden väliset erot hyötyjen kertymisnopeudessa eli viiveessä, mikä kannustaa nopeasti luonnonarvon tilaa parantavien toimenpiteiden käyttämiseen. Oleellista on ymmärtää, että hyötyjen syntyminen nopeutta tai viivettä kuvaava vaste ei ole sama asia kuin hyötyjen nykyarvolaskenta.

Etukäteen tuotetuissa hyvityksissä ei pitäisi olla aikarajaa, kuten asetusluonnoksessa, koska se on epäoikeudenmukainen hyvityksiä tuottaville tahoille. Jos maanomistaja tekee hyvittävät toimenpiteet, mutta myy niistä kertyneet hyvitykset vasta 50 vuoden päästä toimenpiteiden toteuttamisesta, saa hän nykyehdotuksessa tuloa vain ensimmäiseltä 30 vuodelta, vaikka monissa elinympäristöissä ennallistuminen vie useita vuosikymmeniä, tai jopa -satoja, ojituksilla muutetun suon ennallistamisessa jo tuhansia vuosia.

Tällaisissa elinympäristöissä ensimmäiset 30 vuotta kerryttävät hyvityksen tuottajalle vain vähäisesti myytävää tuloa tai hyväksikäytettäviä luonnonarvohehtaareja, mikä ei kannusta hyvitystoimien tekemiseen. Vaikka tulevien hyötyjen arvioimisessa ennuste täytyy rajata laskennallisesti järkevälle ajanjaksolle, johon nyt ehdotettu 30 vuotta on sopiva ja kannatettava pituus, tulisi maanomistajalla silti säilyä oikeus myydä toteutunut paranema hyvitysalueen tilassa pidemmältä ajalta. Hyvitysten tuottamiseen kannustaisikin paremmin malli, missä hyvityksen tuottaja saa haluamallaan hetkellä toimenpiteiden jälkeen myydä sekä myyntihetkellä toteutunut lisäys alueen luonnonarvohehtaareissa että myyntihetkestä eteenpäin 30 vuodelle arvioitu lisäys luonnonarvohehtaareissa.

Suojeluhyvityksestä lausunnossa todetaan, että kansainvälisesti vakiintunut määritelmä suojelusta saatavan hyvityksen laskemiselle on, että suojelu torjuu alueen häviämisen tai heikentämisen (engl. adverted/avoided loss) ja sitä kautta tuottaa luonnolle mitattavia hyötyjä (IUCN 2016, BBOP 2012). Keskeisenä osana suojeluhyvityksestä laskettavaa hyötyä on, että kohteen häviämis- tai heikentymisriski ilman kohteen suojelua voidaan osoittaa. Suojeluhyvityksen suuruuden laskenta on asetusehdotuksessa ja taustamuistiossa jätetty epäselväksi ja jopa ristiriitaiseksi. Asetusehdotuksessa (§ 3 ja 7) mainitaan vain suojeltavan alueen tilassa passiivisen ennallistumisen kautta tapahtuva muutos, häviämisriskin torjumista ei mainita. Taustamuistiossa puhutaan sekä passiivisesta suojelusta (s.1 ja 4) että alueen häviämisriskin torjumisesta (s. 1 ja 3). Asetuksen määrittely ts. poikkeaa kansainvälisesti vakiintuneesta terminologiasta eikä taustamuistion perusteella voi päätellä, miten suojeluhyvityksen suuruus tulisi laskea. Asetuksessa tulisikin selvittää suojeluhyvityksen laskentaa ja lisätä häviämisriskin torjumisesta syntyvän hyödyn huomioiminen. Lisäksi kansainvälisten kompensaatiosuositusten mukaisesti tulee suojeluhyvityksessä huomioida, että suojelu itsessään ei aina poista häviämisriskiä kokonaan, vaan osa heikentävistä toimenpiteistä siirtyy toisaalle. Tästä käytetään termiä vuoto (engl. leakage). Tieteelliset tutkimukset ovat kattavasti osoittaneet, että vuoto vähentää kompensatioina käytettävistä suojelutoimista saatuja todellisia hyötyjä luonnolle ja tästä johtuen esim. IUCN ja BBOP ovat ohjeistaneet, että vuoto tulisi huomioida suojeluhyvityksen laskennassa (IUCN Biodiversity Offset Policy 2016

https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/resrecfiles/WCC_2016_RES_059_EN.pdf ja BBOP Standard

on Biodiversity Offsets 2012 https://www.forest-trends.org/wp-content/uploads/imported/BBOP_Standard_on_Biodiversity_Offsets_1_Feb_2013.pdf)

Koska suojeluhyvityksen vuodon suuruus riippuu vahvasti maankäyttötyypistä, on ymmärrettävää, ettei asetuksessa voida antaa yleispäteviä ohjeita sen numeeriseen laskentaan. Asetuksessa tulisi kuitenkin määrätä, että vuoto tulee huomioida suojeluhyvitystä laskettaessa.

Lausunnossa katsotaan, että asetusluonnos mahdollistaa luontotyyppin tai eliölajin elinympäristön kokonaispinta-alan pienentämisen myös sellaisissa kompensatioissa, joissa hyvitys tehdään luontotyyppiä tai elinympäristöä ennallistamalla, hoitamalla tai pinta-alaa lisäämällä, koska luonnonarvohehtaari määräytyy kohdealueella (heikennys- tai hyvitysalue) toimenpiteiden johdosta tapahtuvasta muutoksesta luonnonarvon tilassa kerrottuna kohteen pinta-alalla. Näin ollen on mahdollista, että pinta-alallisesti suurempi, mutta heikkolaatuinen kohde voidaan hyvittää pinta-alallisesti pienemmällä, mutta parempilaatuisella kohteella, minkä asetus tällä hetkellä sallii. Kuitenkin aina kun pinta-alaa vähennetään, riippumatta alan ekologisesta laadusta, reunavaikutusten määrä kasvaa ja alueen kyky sietää ulkoisia paineita tai toipua häiriöistä vähenee. Kohteen paremmasta laadusta huolimatta pienillä alueilla elävillä populaatioilla on siten lähtökohtaisesti suurempi paikallisen sukupuuton riski, kuin suuremmilla alueilla elävillä populaatioilla. Asetuksessa ehdotetut, tilan arvioon käytettävät ominaispiirteet eivät huomioi näitä populaatioekologisia näkökulmia. Asetuksessa tulisi määrätä, ettei hyvitysalue voi kuitenkaan pinta-alallisesti olla ko. luonnonarvoa koskevaa heikennysaluetta pienempi niiltä osin, kun heikennykset ovat suoria.

Taustamuistion osalta lausunnossa kiinnitetään huomiota siihen, että joustamisen mahdollisuus on kuvattu asetuksen taustamuistiossa eri tavoin kuin laissa ja annetaan ymmärtää (s. 5), että pelkkä luonnonarvon esiintymien harvinaisuus olisi riittävä syy ylläkuvatun joustomekanismin käyttämiselle, vaikka muistiossakin esille nostetuissa taustaselvityksissä riittäväksi syyksi on mainittu se, ettei ko. luontotyyppiä voi nykyisin toimenpitein ennallistaa tai niiden pinta-alaa kasvattaa (esim. serpentiinikallioiden elinympäristöt). Muistion muotoilu olisi hyvä poistaa tai muotoilla uudelleen.

BOOST for biodiversity offsets -tutkimuskonsortio toteaa, että ekologisen kompensaation pelisäännöt ovat erittäin tarpeelliset, sillä ekologiseen kompensaatioon kohdistuu jo nyt laaja-alaista kiinnostusta, joten säätely eri luonnonarvojen kompensaatiosta on tärkeää määrittää niin pian kuin mahdollista. Asetus on tervetullut ja tarpeellinen lisä lainsäädännön kirjauksille.

Tutkimuskonsortion lausunnon mukaan asetuksessa on hyvää ja säilyttämisen arvoista seuraavat:

Asetuksella pyritään yhtenäistämään heikennysten ja hyvitysten laskentaperiaatteita, mikä tekee ekologisen kompensaation järjestelmästä läpinäkyvämpää, reilumpaa toimijoita kohtaan ja tukee viranomaisen työtä. Asetusta on laadittu hyödyntäen laajaa tieteellistä kirjallisuutta sekä kymmenien vuosien kansainvälistä käytännön kokemusta, jota ekologisesta kompensaatiosta on kertynyt (esim. Bull ym. 2018, Gibbons ym. 2018).

Erityinen meriitti asetuksessa on se, että hyvityksen suuruus lasketaan huomioimalla pinta-ala ja sen ekologinen kunto tai tila. Ekologinen tila mitataan myös riittävällä tarkkuudella, mikä estää karkeista luokituksista helposti syntyvät vääristymät.

Tieteellisen kirjallisuuden perusteella on selvää, että toimenpiteiden onnistumiseen liittyy merkittäviä epävarmuuksia, joten on ilahduttavaa, että asetuksen pykälässä 3 todetaan, että huomioidaan tieteellinen

epävarmuus hyvittävien toimenpiteiden ja suojelun vaikuttavuudessa. Tältä osin lausunnossa esitetään kuitenkin uusi muotoilu (ks. 3 §).

Uhanalaisten luontoarvojen kompensoinnissa vaaditaan suurempia hyvityksiä kuin ei-uhanalaisten, mikä on lajien häviämistodennäköisyydestä vallitsevan tieteellisen ymmärryksen valossa perusteltua ja linjassa myös kansainvälisen luonnonsuojelujärjestö IUCN:n kriteerien kanssa.

Lausunnossa esitetään myös kritiikkiä, joka on sen mukaan erittäin merkityksellistä kompensoitoiden laskennan onnistumisen ja siten koko kompensoitajärjestelmän kannalta. Lausunnossa toistetaan Suomen luontopaneelin kanta, että jos laskentaan liittyviä virheellisyyksiä ja puutteita ei huomioida, on suuri riski, että vapaaehtoisella ekologisella kompensoitiolla ei saavuteta luonnon kokonaisuheikentymättömyyttä kompensoation piiriin tulevien kohteiden osalta.

Koska luontotyyppien ryhmittely on varsin tarkkaa ja yksityiskohtaista, ELY-keskukselle tulisi asetuksessa sallia perustelluista luonnonsuojelullisista syistä lisäjousto luontotyyppien vastaavuudessa LSL 104 § mukaista päätöstä tehdessään. Luontotyyppiyhdistelmien osalta hyvityksen kohdistua vastaavaan luontotyyppiyhdistelmään.

Taustamuistio on lausunnon mukaan huolellisesti uudelleen valmisteltava. Koska muutoksia todennäköisesti on luvassa, konsortio ei erittele kaikkia ongelmia, joita taustamuistiossa tällä hetkellä on. Keskeisimmät ongelmat liittyvät hyvittäville toimenpiteille ja suojelulla saavutetun hyödyn laskennan ristiriitaiseen ohjeistukseen ja siihen, että haitan ja hyödyn mittaamisen laskennallisissa esimerkeissä on matemaattisia virheitä. Muistiossa tulisi erikseen korostaa sitä, että ilmiselvien suorien haittojen lisäksi kokonaisuheikentymättömyyden saavuttamiseksi myös epäsuorat haitat kuten pölyn, saasteiden, melun, tärinän, valon tai kytketyneisyyden heikkenemisen vaikutukset tulisi arvioida ja hyvittää. Lausunnossa todetaan "lisäisyys" -käsitteen käytön taustamuistiossa poikkeavan kansainvälisesti vakiintuneesta, koska sillä tarkoitetaan sitä, että tuotettua luontohyötyä ei olisi syntynyt ilman kompensoatiota (BBOP 2012, IUCN 2016).

Suomen luontopaneeli katsoo, että lainsäädäntö- ja asetustasoiset pelisäännöt ekologiselle kompensoatiolle ovat erittäin tarpeelliset. Asetus on laadittu hyödyntäen viimeisintä kansainvälistä tieteellistä tietoa sekä niitä käytännön kokemuksia, joita eri puolilla maailmaa ekologisesta kompensoatiosta on kertynyt. Asetuksella pyritään yhtenäistämään heikennysten ja hyvitysten laskentaperiaatteita, mikä tekee ekologisen kompensoation järjestelmästä läpinäkyvämpää, reilumpaa toimijoita ja maanomistajia kohtaan ja tukee lisäksi viranomaisen työtä.

Myönteiseksi lausunnossa todetaan seuraavat

- ekologinen tila ohjeistetaan mitattavaksi riittäväällä, mutta ei liiallisella tarkkuudella,
- tieteellinen epävarmuus huomioidaan, koska kirjallisuuden perusteella kompensoitotoimenpiteiden onnistumiseen liittyy merkittäviä epävarmuuksia, ja
- uhanalaisuuden perusteella kasvavien uhanalaisuuskertoimien käyttäminen on perusteltua, koska niillä on vähintään korkea todennäköisyys hävitä.

Lausunnossa viitataan Boost -tutkimuskonsortion lausunnossa tehtyihin kriittisiin huomioihin, eikä toisteta siinä tehtyjä yksityiskohtaisia perusteluita tai ratkaisuehdotuksia. Keskeisesti seuraavia neljää asiaa tulisi vielä perinpohjaisesti harkita: i) luonnonarvon tilan muutos tulisi laskea luonnonarvon keskimääräisensä vasteena

hyvittäviin toimenpiteisiin ja suojeluun, ii) asetuksessa tulisi velvoittaa huomioitavaksi luonnonarvon keskimääräisen vasteen toteutumisen epävarmuus, iii) asetuksessa tulisi velvoittaa huomioitavaksi vuodon kautta pienenevä hyöty ja iv) asetuksessa pitäisi erikseen käsitellä jo toteutuneiden hyötyjen laskenta ja tulevaisuudessa tuotettavien hyötyjen laskenta, koska ennen nykyhetkeä ja tulevaisuudessa tuotettujen luonnonarvojen laskennat poikkeavat aivan oleellisesti toisistaan. Etukäteen tuotettavilla luonnonarvoilla ei tule olla aikarajaa, vaan kaikki hyvityssuunnitelman ja hyvitysten käyttöhetken välillä syntyneet luonnonarvot saa käyttää hyväksi ajanjaksosta riippumatta ja tulevaisuudessa tuotettavat luonnonarvot puolestaan tulisi aina laskea 30 vuoden aikaikkunan yli.

Jos asetuksessa laskentaan liittyviä virheellisyyksiä ja puutteita ei huomioida, on lausunnon mukaan suuri riski, että Suomessa käyttöön otettavalla vapaaehtoisella ekologisella kompensatiolla ei kompensaa-tion piiriin tulevien kohteiden osalta saavuteta luonnon kokonaisuheikentymättömyyttä.

Lisäksi lausunnossa kiinnitetään huomiota siihen, että asetuksen taustamuistiossa lisäisyys-käsitettä käytetään virheellisesti luonnon tilan parantamisen yhteydessä, vaikka lisäisyysedellytys liittyy siihen, onko olemassa hallinnollinen tai lakisääteinen velvoite tehdä toimenpide kohteelle. Taustamuistiossa ennallistumisen toteutumisaikaa koskeneesta huomiosta lausunnossa todetaan, että ennallistamisella mahdollistettu luontainen sukkessio kohti luonnontilaa tapahtuu kymmenien, jopa yli sadan vuoden aikana. Lisäksi lausunnossa katsotaan, että taustamuistion taulukossa 1 kuvatussa IUCN:n käyttämästä uhanalaisuuden määrittelyn kriteeristä luontotyypeille ja lajeille johdettujen uhanalaisuuden kertoimien laskukaava tulee esittää läpinäkyvyyden vuoksi.

3.4. Ympäristöhallinto

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunnossa keskeisesti tuodaan esiin alueen luonnontilan arviointiin liittyviä epäselvyyksiä erityisesti asetuksen liitteessä olevien ominaispiirteiden tulkinnallisuuteen, kuten avosoiden kriteeri suon sijoittuminen ympäristöönsä, suokasvillisuuden edustavuus: lajisto ja kasvillisuuden rakenne, vesitalous, kallion morfologinen monimuotoisuus. Lausunnossa tuodaan esiin myös luontotyyppien tunnistamisen haasteet maankohoamisrannikolla luontotyyppien kehityssarjassa sekä tieteellisen tiedon epävarmuuden vaihtelu luontotyypistä ja toimenpiteestä toiseen.

Lisäksi taustamuistioon toivotaan diskonttokoron laskentaperusteiden avaamista paremmin ja uhanalaisen eliölajin elinympäristön heikennyksen hyvittämisen luonnonarvovastaavuuden arvioinnin täydentämistä siten, että se tehtäisiin parhaan käytettävissä olevan tiedon perusteella huomioiden tieteellinen epävarmuus.

Etelä-Savon ELY-keskus katsoo, että ekologisen kompensaa-tion menettely on monimutkainen ja vaatii runsaasti erityisosaamista. Yksityisten maanomistajien kiinnostusta tarjota hyvityskohteita voi vähentää se, että menettely on myös taloudellisesti raskas. Todennäköisesti hyvitystoimien toteuttaminen vaatii isojen maanomistajien tai kolmannen sektorin aktivoitumista. Kunhan ekologisesta kompensaa-tiosta saadaan kokemuksia, säädöksiä voi olla tarpeen yksinkertaistaa.

Kaakkois-Suomen ELY-keskus katsoo, että asetus ja sen perustelumuu-tio ovat hyvin laadittuja, perusteellisia ja kattavia ja perustuvat parhaaseen olemassa olevaan luonnontieteelliseen tietoon. Asetus on luonteeltaan tekninen. Asetuksessa määritellyt kertoimet, diskonttokorko ja muut laskentaperusteet määrittävät pohjan luontoarvohehtaarien vähentämisen ja lisäämisen mittaamiselle. Kun laskentatapa on yksityiskohtaisesti määriteltä asetuksessa, vältetään jatkossa tilanteelta, jossa esimerkiksi jokin konsulttitoimisto laatisi ympäristöhallinnon kanssa kilpailevan laskentakaavan.

Lausunnossa todetaan, että ensisijaisesti hyvityksenä käytettäviä hyvittäviä toimenpiteitä ei ole tarkoituksenmukaista määrittellä asetuksessa, koska niitä on paljon vaihtoehtoisia. Lausunnossa viitataan BOOST-hankkeessa tehtyihin keskeisimpien hyvitystoimien kuvauksiin ja arvioihin niiden vasteista kunkin luontotyyppin tilaan 30 vuoden aikana ja todetaan, että oletettavasti että se opas tulee olemaan ainakin alkuun keskeinen hyvitystoimien laskentaa ohjaava dokumentti. Lausunnolla oleva asetusluonnos mahdollistaa hyvin myös sen, että hyvittävien toimien vaikutusta tarkastellaan tapauskohtaisesti.

Kompensaatioasetuksessa käytetty eri luontotyyppien jaottelu pohjautuu perustellusti pitkään käytössä olleeseen Lutu-luokitteluun, jonka käytöstä ja soveltamisesta on jo runsaasti kokemusta ja asiantuntemusta sekä hallinnossa että konsulteilla. Luontotyyppikohtainen lähestyminen mahdollistaa kompensaatiossa myös sen, että esimerkiksi vyöhykkeiset luontotyypit tulevat huomioiduiksi ja kompensoitaviksi erikseen.

Lausunnossa todetaan, että erilaiset uuselinympäristöt mm. lentokentät sekä teiden ja rautateiden pientareet meluvalleneen ovat monille paahdealueiden ja perinnebiotooppien lajeille tärkeitä korvaavia elinympäristöjä ja leviämisyölyä, joten niiden huomioimista kompensaatiomenettelyssä ja asetuksessa on suositeltavaa vielä harkita.

Lapin ELY-keskus toteaa, että muistioloennoksessa tunnistetaan tuotettavien luonnonarvojen ja heikennettävien luonnonarvojen mittaamiseen liittyvät epävarmuudet. Lausunnossa viitataan Luonnonvarakeskuksen ja Suomen ympäristökeskuksen huomioihin epävarmuustekijöistä, ja yhdytään niiden esittämiin näkemyksiin jatkotyöstämisen tarpeellisuudesta. Asetuksen täytäntöönpano edellyttää mittaamiseen liittyvien epävarmuustekijöiden selvittämistä, jotta asetuksen soveltamisessa välttää tulkintaongelmilta. Lisäksi välttämättömänä nostetaan riittävän koulutuksen ja ohjeistuksen järjestäminen ELY-keskuksille sekä tarvittaessa hankkeita suunnitteleville ja maanomistajille.

Uudenmaan ELY-keskus toivoo asetusmuistiossa vielä selkeytettävän luontotyyppien ja eliöeläinten elinympäristöjen hyvityssäännöksiä siltä osin, kun on kyse luonnonsuojelulain alaan kuuluvista yleisistä luonnonarvoista. Epäselvyyttä aiheuttaa, että vaikka lain 99 §:n perustelujen (HE 76/2022 vp, s. 232) mukaan hyvittämisen perustavoite olisi varmistaa, että erityisesti uhanalaisten, mutta myös yleisten luonnonarvojen suojelutaso, ei heikkenisi vaan säilyisi vähintään saman tasoisena kuin ennen heikennystä, asetuksen 4 §ssä heikennettävien luonnonarvojen mittaamisen osalta mainitaan vain luonnonsuojelulain 77-78 §:ssä tarkoitetut eliölajit.

Metsähallitus katsoo, että asetusluonnos tarjoaa teoreettisen viitekehysten heikennyksen ja hyvityksen vastaavuuden vertailtavuuteen sekä välttämättömän työkalun viranomaisille ja hanketoimijoille hyvittävien toimenpiteiden korvaavuuden arviointiin ja varmistamiseen niin, että hankkeet ovat vertailukelpoisia ja niihin liittyvä päätöksenteko on yhdenmukaista.

Asetuksessa ei määritetä sitä, miten heikennettävän alueen tai hyvitysalueen luontoselvitys käytännössä toteutetaan, tai millaisilla mittareilla luontotyyppin tai eliöeläinten elinympäristön ekologinen tila arvioidaan. Arviointimittaristoa on kuitenkin kehitetty Suomen ympäristökeskuksen ekologisen kompensaation pilotointi - hankkeessa ja BOOST-tutkimushankkeessa tarkoituksena tuottaa mittaristo luontotyyppin ekologisen tilan arviointiin erityisesti ekologisen kompensaation suunnittelua ja toteutusta varten. Arviointimittariston luonnos on julkaistu kommentoitavaksi, ja sen yhteensopivuus kompensaatioasetuksen kanssa on varmistettu. Asetusehdotus yhdessä arviointimittariston kanssa tukevat luonnonsuojelulain vapaaehtoisen ekologisen kompensaation toteutettavuutta ja viranomaisten mahdollisuuksia arvioida haitan ja hyvitysten vastaavuutta. Asetusehdotus vastaa myös lain tavoitetta siitä, että hyvitys tulee tehdä vähintään täysimääräisenä, ja että

hyvitykseen liittyvät epävarmuudet korottavat hyvityskertoimia. Arviointimittaristo on kuitenkin asetuksesta erillinen, jolloin sen kehittäminen on mahdollista jatkossa ilman lainsäädännön muuttamiseen liittyvää prosessia.

Edellä mainittujen mittaristojen on tarkoitus mahdollistaa luontotyyppikuvion ekologisen tilan arvioiminen esimerkiksi luontoselvityksen osana. Tavoite on, että luontotyyppikohteen ekologisen tilan määrittäminen maastossa olisi mahdollisimman luotettavaa, arvioijasta riippumatonta ja nopeaa. Vaikka mittaristot on laadittu erityisesti ekologisen kompensaation tarpeisiin, voi niitä soveltaa myös muussa luontovaikutusten arvioinnissa.

Lain ja asetuksen laatimiselle olisi ollut eduksi, mikäli käytössä olisi ollut enemmän käytännön toteuttamiseen liittyvää tietopohjaa. Koska sääntelyn ja siihen liittyvän kriteeristön toimivuudesta saadaan kokemuksia vasta lain voimaantulon jälkeen, on jopa todennäköistä, että sekä luonnonsuojelulakiin että siihen liittyvään asetukseen tulee kohdistumaan muutostarpeita.

Vaatimuksiltaan tiukka sääntely saattaa heikentää vapaaehtoisten kompensaatiomarkkinoiden houkuttelevuutta tarpeettomasti, mutta tiukkakin sääntely on tarpeen tavoitteenmukaisen toiminnan varmistamiseksi ja läpinäkyvyyden varmistamiseksi. Toisaalta yrityksille saattaa tulevaisuudessa nousta hiilinegatiivisuustavoitteen rinnalle tavoitteita luontopositiivisuudesta, mikä voi näkyä kysyntänä ekologisen kompensaation hankkeita kohtaan. Markkinat edellyttävät kuitenkin myös riittävää tarjontaa hyvityshankkeista. Ekologisen kompensaation tapauksessa tarjonnan pitäisi myös vastata hyvin spesifiä kysyntää, sillä hyvitysalueen tulisi vastata mahdollisimman pitkälle heikennettävän alueen luontotyyppiä tai lajin elinympäristöä.

Lausunnossa kiinnitetään huomiota myös ELY-keskusten resurssitarpeisiin, etenkin kun markkinoiden ja kompensaatiorekisterin käynnistymisen vauhdittamiseksi hyvittämissuunnitelman hyväksyminen ja suunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteutuksen varmentaminen olisi yksityishenkilöille maksutonta ainakin järjestelmän käyttöönotton alkuvaiheessa, mikä voi lisätä tarjontaa.

Lausunnossa todetaan, että Metsähallituksella voisi olla rooli hyvitystoimenpiteiden tuottamisen asiantuntijaorganisaationa tai esimerkiksi yhteishyvitysalueiden (compensation pools) tuottajana.

Lausunnon mukaan kompensoitavien hankkeiden sijoituessa luonnonsuojelualueiden lähialueille kompensaatiomenettelyissä suojelualueverkoston lajistollisen kytkeytyvyyden negatiiviset muutokset tulisi pystyä minimoimaan, ottamalla se huomioon esimerkiksi lisäkertoimilla ja toimimalla suunnittelu- ja toteutusvaiheessa yhteistyössä Luontopalvelujen asiantuntijoiden kanssa.

Lausunnossa myös todetaan tarpeelliseksi arvioida mm. EU:n ennallistamisasetuksen vaikutus ekologiseen kompensaatioon.

Kompensaatiomenettelyn käytännön toteuttaminen merialueilla, mukaan lukien luontotyyppivastaavuudet ja luontotyyppien ominaispiirteet, edellyttää lisätarkastelua.

Asetusluonnoksessa ja siihen liittyvässä muistiossa ei tule riittävällä tavalla ilmi, että ekologinen kompensaatio voidaan toteuttaa myös muiden kuin uhanalaisten luontotyyppien tai lajien elinympäristöjen kohdalla. Tämän osalta jää myös epäselväksi, miten luonnonsuojelulaki, siihen liittyvä asetus ja niiden ympärille rakennettavat prosessit ja järjestelmät tukevat vapaaehtoisia ekologisen kompensaation markkinoita muiden kuin uhanalaisuuteen perustuvien hyvitysten osalta.

3.5. Muut viranomaiset, julkisoikeudelliset laitokset ja rahastot

Itä-Suomen aluehallintovirastolla ei ole huomautettavaa asetusluonnoksen yksityiskohtaisista säännöksistä.

Lausunnossa sen sijaan kiinnitetään huomiota siihen, ettei ympäristöministeriön asetuksen muistioloannoksessa tai hallituksen esityksestä luonnonsuojelulainsäädännön ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 76/2022, vp) kuvata ekologisen kompensaation ja hankeluvan välistä suhdetta. Vaikka aluehallintovirastolla ei ole toimivaltaa ekologisen kompensaation liittyvissä viranomaistehtävissä, liittyy menettely kiinteästi lupaharkintaan, minkä takia uuden luonnonsuojelulain voimaan tullessa tarvitaan ohjeet siitä, miten kompensaatiomenettely tulee ottaa huomioon hankkeiden lupaharkinnassa.

Lainvalmisteluasiakirjoista ei esimerkiksi selviä sitä, pitääkö kompensaatiosta saada elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta päätös hyvityksen korvaavuudesta ennen lupa-asian ratkaisemista vai ovatko menettelyt täysin erillisiä, eikä luparatkaisu edellytä päätöstä kompensaatiosta. Aluehallintovirasto pitää erityisen tärkeänä, että ekologisen kompensaatio ei pidennä ympäristöllisten lupien käsittelyaikoja nykyisestään, vaan viranomaismenettelyt olisivat heti uuden luonnonsuojelulain voimaantullessa sujuvat.

Museovirasto pitää tärkeänä, että ekologisen kompensaation arvioinnissa ja toimenpiteiden yhteydessä otetaan huomioon kulttuurinen kestävyys ja huomioidaan myös kulttuuriperintöarvot. Metsissä, soilla, vesistöissä ja perinnebiotoopeilla voi olla sekä tunnettuja että vielä tuntemattomia, jopa merkittäviäkin arkeologisia tai muita kulttuuriperintökohteita, joihin kompensaatiotoimenpiteillä voi olla myös haitallista vaikutusta. Museovirasto esittää, että ekologisen kompensaation mukaisten suojelualueiden arvioimiseen tulisi liittää selvitys paitsi sen taloudellisista, hallinnollisista ja sosiaalisista vaikutuksista myös selvitys kulttuurisista vaikutuksista.

Lausunnossa kiinnitetään huomiota siihen, että kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain (295/1963) 1§:n suojelemia ja kaikenlainen niihin kajoaminen on kielletty. Niihin voi kohdistua niin tutkimus- kuin hoitointiressejä, jolloin Museovirasto voi hakemuksesta myöntää kiinteälle muinaisjäännökseksi 10 §:n mukaisen tutkimus- ja hoitoluvan sekä 11 §:n mukaisen kajoamisluvan.

Lausunnossa katsotaan, että ekologisen kompensaation yhteydessä ratkaisua valmistelevan tulee olla yhteydessä Museovirastoon tai museolain (314/2019) 7 §:n 2 mom kulttuuriympäristötehtävää hoitavaan alueelliseen vastuumuseoon, jotta ratkaisun vaikutukset myös kulttuuriympäristökohteisiin voidaan arvioida.

Paliskuntain yhdistys katsoo, että heikennyksen ja lisäisyyden mittaamisen ja arvottamisen kokonaisuuteen liittyy vielä epävarmuuksia osittain siksi, että tieteellinen perusta on vielä monin osin puutteellinen. Samoin koko toiminnan valvontaan ja hallintaan liittyvät resurssit aiheuttavat vielä kysymyksiä. Niin sanotun kompensaatiorekisterin alustava versio luvataan kuitenkin käyttöön jo heinäkuussa 2023.

Erityisesti hyvittämisen maantieteellisiä rajoja ja joustavuutta koskevat seikat tuovat koko järjestelmään paljon kysymysmerkkejä ja horjuttavat luottamusta järjestelmän käytettävyyteen ja luotettavuuteen.

Järjestelmään sisältyy nykymuodossaan kuitenkin merkittäviä riskejä viherpesuun. Ekologisen kompensaation vapaaehtoisuus, ja sen valvojan viranomaisen (ELY) niukat resurssit johtavat arviointiin ja valvontaan liittyviin epävarmuuksiin. Lisäksi, kun huomioidaan nykytiedon puutteellisuus, vaikka tieteellinen tieto lisääntyikin koko ajan, on suuri vaara, että toiminnanharjoittajat voivat esittää "ekologisen kompensaationa" toimia, jotka

eivät täytä kriteerejä. Järjestelmän vapaaehtoisuus, epävarmuudet ja muut järjestelmään sisältyvät tulkinnalliset seikat heikentävät luottamusta kokonaisuuteen.

Poronhoidon kannalta ekologisen kompensaation tulisi toteutua sen paliskunnan ja sen poronhoitoyhteisön alueella, millä itse toimenpidekin toteutuu, jotta kompensaatio toteutuisi elinkeinon ja kulttuurin jatkuvuuden kannalta oikeudenmukaisesti. Lausunnossa viitataan vuonna 2022 Sakatin kaivoshankkeen omistavan AA Sakatti Mining oy:n toteuttamaan "ekologiseen kompensaatioon", jossa se suojeli vapaaehtoisesti metsäalueen Inarissa, noin 130 kilometrin päässä ainutlaatuisesta suosta ja vanhoista metsistä, jotka se aikoo tuhota Sodankylässä. Lausunnossa katsotaan, että suojelu ei korvaa millään tavalla Sakatin kaivostoiminnasta suoraan kärsivien Oraniemen ja Sattasniemen paliskuntien tai kaivoshankkeen alueella laiduntavan tokkakunnan laidunmenetyksiä tai muita haittoja, kuten ei myöskään alueella tavattavia luontotyyppisiä, kasvi- tai eläinlajeja. Sen sijaan tapaus on herättänyt Sodankylän paliskunnissa ja muissa toimijoissa vahvan tunteen epäoikeudenmukaisuudesta ja yhtiön harjoittamasta viherpesusta. Jos tällainen tapaus hyväksytään lausunnolla olevan asetuksen mukaiseksi vapaaehtoiseksi ekologiseksi kompensaatioksi, sitä ei voida kannattaa.

Poronhoitoalueella on voimassa valtion viranomaisen neuvotteluvollisuus suunnitellessaan valtion maille sijoituvia, poronhoitoon olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä (PHL 53 §). Valtion viranomaisen tuleekin neuvotella alueen paliskunnan kanssa tehdessään ekologisen kompensaation suojelupäätöstä niin että poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytykset turvataan suojelualueella. Valtion viranomaisen neuvotteluvollisuus tulee lisätä asetukseen.

Suomen Riistakeskus katsoo, että asetusluonnoksessa esitetty luonnonhoitohehtaarin määrittely on toimiva lukuun ottamatta 6 §:ssä mainittua uhanalaisuuskerrointa.

Lausunnon mukaan asetukseen tulisi lisätä ympäristön hoitoon ja monimuotoisuuteen tähtäävät pykälät, jotka mahdollistaisivat esimerkiksi riistametsänhoidon kaltaiset hyvittävät toimenpiteet, joita sovellettaisiin laajoilla talousmetsäalueilla tai ojitustoimituksen vesistöä heikentävien vaikutusten kompensoinnin kosteikon luomisella. Riistametsänhoito on talousmetsien kustannustehokasta hoitoa, jossa otetaan metsäkanalinnut, muu riista ja monimuotoisuus vahvasti huomioon. Kompensaatiomenetelmänä metsänomistaja voisi sitoutua määräajaksi hoitamaan metsiään riistametsänhoidon menetelmillä. Toimenpiteisiin kuuluisi esimerkiksi sekapuustoisuuden vaaliminen taimikonhoidosta lähtien, riistatiheikkojen säästäminen, säästö- ja lahoppuista huolehtiminen, varvuston vaaliminen ja erikoiskohteiden säästäminen. Laajan ojitustoimituksen vesistöä heikentävä vaikutus kompensoitaisiin perustamalla monivaikutteinen kosteikko tai ennallistamalla riekkosuo, mikä monipuolistaisi valuma-alueen elinympäristöä (kosteikko vesilinnut) ja parantaisi vedenlaatua (kiintoaineen ja ravinteiden pidentys).

Lausunnon mukaan kompensaation tulisi voida olla myös määräaikainen, koska esimerkiksi tuulivoimapuiston käyttöikä on tyypillisesti 30 vuotta. Tuulivoimapuiston vaikutuksia tulisi olla mahdollista kompensoida esimerkiksi määräaikaisella kompensaatioalueella, jonka käyttö vapautuisi alkuperäiseen käyttöön tuulivoimapuiston käytön päätyttyä. Kompensaatioalue voisi määräaikaisenakin tuottaa monipuolisia luontohyötyjä metsäkanalinnuille ja monille muillekin lajeille.

Lausunnossa epäillään uhanalaisuusluokituksen käyttöä ekologisen kompensaation perusteena, sillä uhanalaisuusarvioinnissa käytetty data sekä arviointiryhmät, sekä niiden kokoonpano tai tarkoituksiperät, eivät ole avoimia ja läpinäkyviä ja niihin liittyy lausunnossa tarkemmin yksilöityjä haasteita kuten satunnainen kannanvaihtelu.

Lausunnossa myös esitetään epäily järjestelmä kustannustehokkuudesta.

Lausunnon mukaan asian valmistelua olisi syytä vielä jatkaa riittävällä aikataululla ja riittävän laajalla erilaiset intressit sekä talous, saavutettava tehokkuus, joustavuus ja toteutettavuus huomioivalla kokoonpanolla.

Suomen Itsenäisyyden rahasto Sitra pitää asetusta erittäin kannatettavana ja tarpeellisena. Se luo selkeyttä kompensatiomarkkinoille asettamalla pelisäännöt ja reunaehdot ekologisen kompensaaation toteutukselle, jolloin toimijat voivat nojata kansallisiin, viranomaisen hyväksymiin kriteereihin.

Lausunnossa todetaan, että vapaaehtoisen ekologisen kompensaaation se ohjausvaikutus, että ympäristövastuulliset toiminnanharjoittajat sijoittaisivat ympäristönkäyttöhankkeita sijainteihin, joissa ei ole merkittäviä luontoarvoja, toteutuu vain, jos ekologisesta kompensatiosta muodostuu yleisesti noudatettu käytäntö. Markkinoiden toimivuuden kannalta on tärkeää, että mekanismi kattaa kaikkia toimijat. Ilman kokonaisvaltaista kattavuutta muodostuisi vääristynyt kilpailutilanne, jossa järjestelmän ulkopuolelle jättäytyvät säästäisivät rahaa jättämällä kompensoinnin tekemättä. On vastuullisesti toimivien yritysten etu, että luontoa kestävästi käyttämällä ei saa epäreilua kilpailuetua.

Vapaaehtoisen kompensaaation vaikuttavuutta tulee arvioida säännöllisesti osana lain toimeenpanoa. Seurantatiedon valossa myös tarvetta kompensatioiden velvoittavuuteen tulee arvioida uudelleen ja tarvittaessa päivittää lakia. Lausunnossa viitataan tältä osin Iso-Britanniaan, jossa ekologisen kompensaaation järjestelmä rakennettiin ensin vapaaehtoiselta pohjalta toimivaksi, ja jossa uudessa ympäristölaissa (Environment Act) määriteltiin velvoite tuottaa +10 % nettolisäys luonnon monimuotoisuudelle rakennusluvan saamisen edellytyksenä.

Lausunnossa pidetään lisäksi tarpeellisena edelleen täsmentää myös suojelehyvityksen lisäisyyttä, sitä takaako hyvittämissuunnitelma toimenpiteiden riittävän laadun ja tuleeko hyvityksen olla mahdollista joka tilanteessa.

3.6. Maakunnanliitot ja Kuntaliitto

Keski-Pohjanmaan liitto näkee ekologisen kompensaaation positiivisena lisänä luonnonsuojelulakiin. Asetuksessa tulee korostaa ekologisen kompensatiota viimesijaisena keinona, kun haittoja ei voida enää estää tai lieventää. Asetuksen velvoittavuuden puute rajoittaa sen vaikuttavuutta ohjata ympäristövastuullisia toiminnanharjoittajia suuntaamaan ympäristönkäyttöhankkeita sellaisiin sijainteihin, joissa ei ole merkittäviä luonnonarvoja.

Asetuksessa olisi hyvä vielä selkeyttää ja tarkentaa joitakin määräyksiä tarkemmin, kuten esimerkiksi kompensatioihin tarvittavia hyvitys- ja heikennyslaskennan sääntöjä. Myös hyvitysalueen sijainnin muodostamiselle tarvitaan joustavuutta, koska kullakin alueella on omat ominaispiirteensä ja hyvitetävä alue ei aina ole mahdollista tarkkarajaisesti kytkeä suoraan heikennettävän luontotyyppin tai eliölajin yhteyteen.

Kymenlaakson liitto katsoo, että luonnonarvojen määrittämisessä on tärkeää, että menetettyjen luonnonarvojen kompensointia arvioidaan laadullisilla ja määrällisillä kriteereillä.

Asetusluonnoksen hyvityskriteerien laadinnassa on hyödynnetty tietoa ekologisen kompensaaation haasteista ja syitä, jotka ovat johtaneet ekologisen kompensaaation epäonnistumiseen.

Asetusluonnoksen pohjalta tehtyjä kompensatiohankkeita on tärkeää seurata sen varmistamiseksi, että luontoarvojen hyvitys tapahtuu vähintään täysimääräisesti.

Lapin liitto esitti vain säännöskohtaisia havaintoja.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto katsoo, että ekologinen kompensatio tarjoaa mahdollisuuden luontoarvojen säilyttämiselle ja luontokadon pysäyttämiseksi, ja että kompensatian viimesijaisuus on hyvä: päätavoitteen tulee olla toimia niin, etteivät luonnonarvot vaarannu ihmisen toiminnan seurauksena.

Lausunnossa toivotaan luonnonarvojen mittaamisen ja niiden tilan heikentymisen laskutapaan selventäviä esimerkkejä, jotta asia ymmärretään varmasti oikein. Annetut kertoimet ovat tutkimukseen perustuvia ja siten tarkoitukseen sopivia. Maantieteellisen vastaavuuden edellyttäminen kompensatiokohteiden osalta on hyvä.

Lausunnossa nostetaan erityisesti esiin metsäluontotyyppit, ja niiden indikaattorit, sinänsä ovat hyvät, mutta katsoo, että niistä kullekin tulisi määrittää jokin tavoitearvo (minkä verran esimerkiksi lahopuuta tulee olla (m³/ha) tai millainen puuston ikäjakauman tulee olla), jotta luonnontilan ja uhanalaisuuden arviointi olisi objektiivista ja kaikkialla sama kaikilla luontotyypeillä.

Satakunnanliitto toteaa, että ekologisen kompensatian toteuttaminen käytännössä on vielä alkuvaiheessa ja lausunnolla oleva asetus pyrkii vastaamaan tähän.

Asetuksessa tulisi yhtenä maantieteellistä vastaavuutta koskevana tekijänä ottaa huomioon heikennettävän alueen merkitys osana luonnon ydinalueita ja ekologisia yhteyksiä. Nyt tämä näkökulma puuttuu niin alueen maantieteellistä sijaintia (10 §), luonnonarvon tilan arviointia (5 §) ja luonnonarvovastaavuutta (7 §) koskevista pykälistä. Ekologinen viherverkko ja sen merkitys tulee ottaa huomioon ekologista kompensatiota koskevan asetuksen jatkovalmistelussa.

Uudenmaan liitto pitää ekologista kompensatiota sinänsä tärkeänä lisäkeinona luontokadon pysäyttämiseksi. Sekin pitää keskeisenä, että kompensatio on viimesijainen keino.

Lausunnossa pidetään tarpeellisenä avata luonnonarvojen mittaamista ja niiden tilan heikentymisen laskutapaa jatkossa myös selventävillä esimerkeillä, jotta asia ymmärretään varmasti oikein, ja jotta vapaaehtoinen kompensatio voi olla houkutteleva ja kannattava vaihtoehto yksityisillekin toimijoille. Varovaisuusperiaatteelle tulee antaa painoa, jotta kompensatio voi toimia uskottavasti.

Lausunnossa pidetään tarpeellisenä väliarviointia kompensoinnin onnistumiselle, koska kompensatiossa seurattava aikajakso on pitkä, 30 vuotta. Tulee myös varmistaa mahdollisesti tarvittavien, tilannetta korjaavien toimenpiteiden tekeminen aikajakson kuluessa. Hyvityksenä käytettävien toimenpiteiden luonnon monimuotoisuutta tukevien tulosten pysyvyyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Suomen Kuntaliitto ry kiinnittää huomiota asetuksenantovaltuuksiin ja siihen, että asetuksella voidaan antaa vain lakia tarkentavia säännöksiä laissa annetun toimivallan puitteissa.

Lausunnon mukaan asetuksen sisältö on luonteeltaan hyvin tekninen ja vaikeaselkoinen. Siinä kiinnitetään huomiota sääntelyn selkeyteen ja ymmärrettävyyteen samalla kun todetaan, että kyseessä on luonnontieteellisestikin monimutkainen kysymys, jota on vaikea saattaa säädöstekstin muotoon.

Asetusluonnoksen liitteen 1 yhteys asetusluonnoksen säännöksiin on lausunnon mukaan vaikeaselkoinen. Siitä ei selkeästi ilmene, miten luontotyyppit jakautuvat asetusluonnoksen 7 §:n 1 momentissa mainittuihin luontotyyppien pääryhmiin ja luontotyyppiryhmiin.

Lausunnossa ollaan huolissaan lainsäädännön käytännön sovellettavuudesta ja siitä, ettei yksityiskohtaisilla ratkaisuilla esimerkiksi käytännössä estetä hyvityspankkien keräämistä.

Lausunnossa kiinnitetään huomiota siihen, että asetusluonnoksen 4 §:ssä säädettäisiin luonnonsuojelulain 78 §:n 2 momentin mukaan tiukkaa suojelua edellyttävien eliölajien levähtämis- ja lisääntymispaikkojen heikennykseen, joka on laissa kiellettyä ja toivotaan perustelumuiotiossa selvennettävän, että tällaisten arvojen osalta kyseeseen voisi tulla käytännössä vain tilanne, jossa arvon heikentäminen liittyy luonnonsuojelulaissa säädettyyn poikkeukseen.

Lausunnossa todetaan, että ekologista kompensatiota koskevan lainsäädännön tarkistamiseen ja korjaamiseen tulee suhtautua avoimesti, sillä korjaamiseen ilmennee tarvetta sitä mukaa kun kompensaaation soveltamisesta kertyy käytännön kokemuksia.

3.7. Elinkeinoelämän etujärjestöt

Elinkeinoelämän keskusliitto EK katsoo, että vapaaehtoisten ekologisten kompensatioiden hankkeita edistämällä ja luomalla malli ja kriteerit, voidaan mahdollistaa yrityksille toiminnassaan luontokadon hillintä. Asetusehdotus on askel oikeaan suuntaan vapaaehtoisen ekologisen kompensaaation käyttöönotossa Suomessa.

Lausunnossa katsotaan, että kompensatiopilottien puuttuminen vaikeuttaa tarkemman normipohjan luomista, sillä monimutkaisen asian sääntely riittävän yksinkertaisella tavalla on vaikeaa, mikä näkyy asetusehdotuksen sisällössä.

Asetuksen tulee olla niin selkeä ja joustava, että se houkuttaa ja mahdollistaa kompensatioiden käytön toiminnanharjoittajien toimesta. Ekologisen kompensaaation tulee myös olla vaikuttava ja luotettava, jotta toivottu positiivinen vaikutus luontoon olisi suuri. Asetusehdotuksen sisällön perusteella vaarana on, että näin ei tulisi käymään.

Asetusehdotusta tulee selkeyttää erityisesti siinä, mitä luontoarvoja kompensatio voisi koskea. Keskeistä on, onko asetuksen mukaisista kompensatiokohteista saatavilla asetuksen edellyttämää, riittävän tarkkaa luontotietoa, jotka käytännössä määrittävät kompensaaation toteutumisen. Lausunnossa ehdotetaan, että liikkeelle lähdettäisiin selkeästi rajatumilla luontoarvoilla, jotta kompensatiomenettelyistä saadaan käytännön kokemuksia. Toisena vaihtoehtona esitetään nojautumista pilottikohteista saataviin kokemuksiin.

Lausunnossa esitetään, että ympäristöministeriö tarkastelisi vesien ja meren hoitoa koskevan lainsäädäntöä koskevien velvoitteiden osalta vaihtoehtona kompensatiomekanismeja. Asetusehdotuksen mahdolliset vaikutukset ympäristöllisiin lupamenettelyihin tulee tunnistaa.

Lausunnossa ehdotetaan lisäksi, että valtio voisi ottaa markkinan muodostumiseksi aktiivisen roolin esimerkiksi perustamalla kompensatiopankin ja varmistamalla siten, että kotimaisen kompensatiomarkkinan kysyntä ja tarjonta lähtevät kehittymään yhdessä määritellyin pelisäännöin.

Akkuteollisuus ry pitää hyvänä, että ekologiselle kompensatiolle laaditaan tarkempia kriteereitä, jotta hyvityksillä todella saavutetaan luvatut hyödyt. Kokonaisuus on kuitenkin edelleen keskeneräinen ja vaatii kehittämistä ja käytännön testaamista.

Lausunnossa nähdään vaara, että luotava kompensatiojärjestelmä on niin monimutkainen, ettei se tuota yritysten kesken yhteismitallista kompensointia, tuloksia ja velvollisuuksia. Olisi hyvä aluksi keskittyä vain luonnonsuojelulaissa määriteltyihin luontotyypeihin, lajeihin ja niiden elinympäristöihin, eikä säätää ns. tavallisista luonnonarvoista.

Asetusluonnoksessa esitetyt menetelmät ja mittaristot ovat teknisesti hyvin yksityiskohtaisia, mikä voi vaikeuttaa kompensoinnin liikkeellelähtöä Suomessa.

Lausunnossa esitetään myös kritiikkiä luonnonsuojelulain säännöksiin siltä osin, että kompensatiot tulee toteuttaa ennen heikentävien toimien aloittamista. Tätä pidetään ongelmallisena laajojen hankkeiden osalta, kun käytännössä pelkät maastotutkimukset vievät vuosia sekä hanke-alueella että kompensoivilla alueilla. Asetusaineistossa ei myöskään oteta kantaa kompensatiokohteiden maanomistukseen.

Lausunnossa katsotaan, että tarvitaan myös kattava vaikutusten arviointi, jossa otetaan huomioon kompensoinnin laajuus ja kohdentuminen eri alueilla, vaikutukset kompensatioketjun eri toimijoihin, kuinka paljon tällä hetkellä taloudellisen toiminnan piirissä olevia alueita arvioidaan siirtyvän hyvitysalueina käytön ulkopuolelle ja millaisia kansantaloudellisia ja aluetaloudellisia vaikutuksia asetuksella olisi.

Lisäksi asetuksesta tulisi järjestää uusi lausumiskierros ennen sen viemistä (valtioneuvoston) päätettäväksi.

Bioenergia ry katsoo, että vapaaehtoiselle ekologiselle kompensatiolle tulisi olla selkeät ja testatut pelisäännöt, jotta se aidosti hyödyttäisi monimuotoisuuden säilymistä ja ehkäisisi luontokatoa. Toisaalta ekologinen kompensatio ei toimi, ellei sitä myös käytetä, joten tällainen vapaaehtoinen toiminta ei saa muodostua liian hankalaksi toteuttaa. Sen tulee olla ekologisesti vaikuttavaa ja laadukasta, lisäistä ja pysyvää sekä vastata mahdollisimman hyvin heikennettäviä luonnonarvoja.

Myös tässä lausunnossa katsotaan, että ekologisen kompensatian kehittämisessä on perusteltua keskittyä lailla suojelluille ja erityisille luontoarvoille aiheutuvien haittojen hyvittämiseen, koska tavanomaisen luonnon kompensoiminen suojelupinta-alaa kasvattamalla ei ole järkevää resurssien käyttöä eikä luonnon monimuotoisuuden kehittämistä. Talousmetsien laajamittainen suojelu ekologisella kompensatiolla kasvattaisi käyttöpainetta muualla Suomessa tai maissa, joissa ei toimita kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Asetusluonnos jättää edelleen monia asioita epäselväksi. Asetusluonnos vaikuttaa monilta kohdiltaan vaikeaselkoiselta, kun pykälät riippuvat toisistaan ja laskentakaavoja on yritetty kirjoittaa sanallisesti pykälätekstiin. Asetusluonnos ei sisällä riittävän selkeitä, mitattavia ja yksiselitteisiä menetelmiä luonnonarvojen määrän ja vastaavuuden määrittelyyn. "Mittaamisen" sijasta tulisikin käyttää mieluummin termiä "arviointi".

Asetusluonnoksessa ei pystytä tarkentamaan, miten lajien elinympäristöjen tilaa tai hyvittävien toimien tuottamaa lisäisyyttä tulisi määritellä, vaan ne jäävät muistion mukaan tapauskohtaisesti arvioitaviksi. Vaikka vapaaehtoisen ekologisen kompensatian toimintamalli perustuu viime kädessä viranomaisen tekemään laadunvarmennukseen, kompensatioon vaikuttavia asioita ei voi jättää viranomaisen oman harkinnan varaan tapaus kerrallaan ratkaistavaksi. Viranomaistaholla on oltava riittävät välineet, resurssit ja osaaminen yhdenvertaiseen lainsoveltamiseen - ja sidosryhmillä soveltamisen onnistumisen arviointiin.

Lausunnon mukaan sääntely vaikuttaa ennenaikaiselta ja jättää luonnonarvon tilan määrittämisen tulkinnanvaraiseksi. Toisaalta lausunnon mukaan on varottava yksityiskohtaista ja liikaa sääntelyä, joka vain

estää tai viivyttää aidon kysynnän ja tarjonnan syntymistä. Sääntelyn tulisi olla toimivaa ja selkeää myös luonnonarvojen heikennyksiä hyvittävän osapuolen kannalta ilman, että siihen liittyisi viherpesun mahdollisuuksia tai leimaa.

Ekologisen kompensaation suorat ja välilliset vaikutukset pitää arvioida riittävän kattavasti ja sääntelyn vaikutuksia on seurattava.

Elintarviketeollisuusliitto ry pitää vapaaehtoista ekologista kompensaatiota tärkeänä osana suomalaisen ruokaketjun luontovaikutusten vähentämisen keinovalikoimaa ja kannattaa asetuksen säätämistä. Asetuksen selkeyteen ja yksiselitteisyyteen tulee kuitenkin kiinnittää enemmän huomioita, jotta asetus antaa riittävästi vastauksia ekologisen kompensaation käytännön soveltamisessa. Esimerkiksi luonnonarvon mittaamisen ja tilan arvioinnin määrittelyn osalta tarvittaisiin enemmän konkretiaa. Hyvittävien toimenpiteiden ja suojeluhyvityksen kuvaus on puutteellinen. Lisäksi hyvittämisen joustavuuden osalta jää tulkinnanvaraisuutta. Myös luontoarvovastaavuuden ja maantieteellisen vastaavuuden määrittely on epäselvää.

Järjestelmän yksinkertaisuuteen tulee kiinnittää enemmän huomioita. Ehdotettu malli on monimutkainen ja hallinnollisesti raskas. Riskinä on, että tämä tulee rajoittamaan kiinnostusta vapaaehtoisen ekologisen kompensaation käyttöönottoa kohtaan.

Asetus tarvitsee vielä jatkovalmistelua, jotta se on riittävän selkeä ja yksiselitteinen.

Energiateollisuus ry pitää lähtökohtaisesti hyvänä tavoitteena, että asetuksella pyritään täsmentämään lain sääntelyä selkeiden ja yhtenevien pelisääntöjen luomiseksi. Pelisäännöt luovat hyväksyttävyyttä vapaaehtoisille kompensaatioille. Heikennysten ja hyvitysten yhteismitallisuus edesauttavat kompensaatiomarkkinan syntymistä.

Lausunnossa kuitenkin painotetaan sääntelyn mahdollisimman suurta joustavuutta, joka kannustaa kompensointiin ja mahdollistaa kompensaation käyttämisen erilaisissa ekologisissa tilanteissa ja erilaisten viitekehysten yhteydessä.

Asetuksen "luontoarvohehtaari", sen näkökulma ja laskentaperusteet kuitenkin rajaavat muita tapoja tuottaa kompensaatioita. Asetuksessa arvottamisen lähtökohdaksi otettu luonnontilaisuus ei välttämättä ole ainoa näkökulma kompensaation arvottamiselle. Laskentamenettely on varsin yksityiskohtainen ja joustamaton joidenkin seikkojen osalta kuten luontotyyppien tiettyjen ominaispiirteiden määrittely, ominaispiirteiden kaavamainen ja joustamaton painottaminen, pinta-alaperusteisuus sekä täsmälliset uhanalaisuuskerroimet, aikajänne ja diskontaus.

Vaarana on, että asetuksella sidotaan sellaisia asioita, jotka eivät kuvaa kompensaation vaikuttavuutta tai eivät takaa käytännössä toimivaa menetelmää esimerkiksi virtavesille. Asetuksen tasapainottomuutta lisää se, että asetus jättää lajien elinympäristöjen luonnontilaisuuden arvottamisen auki, mutta asettaa luontotyypeille vaihtoehdottoman arviointitavan.

Epäselvää on, voidaanko asetusta soveltaa kaikkiin uhanalaisiin tai muihin kuin uhanalaisiin lajeihin, kun asetuksen 4 §:ssä viitataan lajien osalta ainoastaan luonnonsuojelulain 77-78 §:ssä tarkoitettuihin lajeihin, mutta kaikkiin luontotyypeihin siitä riippumatta, että uhanalaisia luontotyypejä ei ole luonnonsuojelulaissa säännelty. Lausunnon mukaan on ongelmallista, että luontotyypit ja niiden uhanalaisuusluokat tuodaan lainsäädännön piiriin nyt ehdotetulla asetuksen liitteellä. Luontotyyppilistauksessa on myös listattu luontotyyppien ensisijaiset ja muut ominaispiirteet, joita käytettäisiin luontoarvon tilan arvioinnin laskennassa,

mutta menettelyn perusteita ei esitetä, joten jää epäselväksi, onko ominaispiirteiden valinta sekä ominaispiirteiden kaksiluokkainen jaottelu ja painotus perusteltuja.

Lausunnossa myös kysytään, miksi kyseessä on ympäristöministeriön asetus valtioneuvoston asetuksen sijaan.

Kaivosteollisuus ry katsoo, että asetus ja sen taustalla oleva valmisteluaineisto ovat asian kompleksisuus huomioiden erittäin yleispiirteisiä ja suorastaan keskeneräisiä.

Asetuksen valmistelu ei lausunnon mukaan täytä hyvän lainvalmistelun tunnuspiirteitä, eikä asetuksen todellisia vaikutuksia ole mahdollista arvioida käytettävissä olevilla tiedoilla. Keskeneräisen aineiston vuoksi asetus tulisi palauttaa uuteen valmisteluun, jotta lopullisen valmisteluaineiston pohjalta voitaisiin tehdä asianmukainen vaikutusten arviointi.

Lausunnossa viitataan oikeusministeriön lausuntoon asetuksenantovaltuutuksen osalta. Lisäksi esitetään, että asetus säädetään valtioneuvoston asetuksena.

Lausunnon mukaan asetuksen mukaista kompensatiomenettelyä voidaan soveltaa lähinnä pienten, vaikutusalueeltaan muutamien hehtaarien kokoisiin hankkeisiin ja niiden kompensointiin, vaikka suuremmissa hankkeissa kompensatiomenettelyllä olisi enemmän mahdollisuuksia saavuttaa tavoiteltuja myönteisiä luontovaikutuksia.

Järjestelmän tulisi olla joustava ja verrattain yksinkertainen, jotta sitä voidaan myös käytännössä toteuttaa.

Lausunnossa kritisoidaan luonnonsuojelulaisissa tehtyjä ratkaisuja kuten velvoitetta toteuttaa hyvitys ennen heikentäviin toimenpiteisiin ryhtymistä, heikennyksen täysimääräinen hyvittäminen, edellytetty luontotyyppi- ja lajivastaavuus sekä viranomaisen roolia kompensatiion hyväksymisessä ja esitetään huoli, että jos ekologinen kompensatio esitetyssä muodossaan velvoittavaksi lainsäädännöksi, se vaarantaisi tai jopa estäisi hyvin monien yhteiskunnallisesti merkittävien teollisuus-, energia- ja infrahankkeiden toteuttamisen. Lausunnossa myös kritisoidaan, että teollisuudella, kaivosteollisuus mukaan lukien ei ole ollut mahdollisuutta osallistua BOOST-tutkimushankkeeseen (Ekologinen kompensatio oikeudenmukaisessa siirtymässä kohti luonnon kokonaisheikentymättömyyttä) tai Suomen ympäristökeskuksen Ekologisen kompensatiion pilotointi -hankkeeseen muutoin kuin ohjausryhmän välityksellä.

Lausunnon mukaan asetusta voidaan antaa ennen kuin mainittujen tutkimushankkeiden loppuraportit ja laskentaesimerkit (=pilotointi) ovat olemassa ja niiden toteutettavuutta ja vaikutuksia kyetään asianmukaisesti arvioimaan.

Koska kompensatio kohdistuu nimenomaan luontotyyppisiin, eikä luontotyyppiryhmiin, tulee jo 4 -5 § mukainen luonnonarvojen mittaaminen ja arviointi olemaan erittäin monimutkainen ja mittava työ vähänkään suurempien hankepinta-alojen ollessa kyseessä. Asetusluonnoksessa ja perustelumuiotiossa on hyvin ylimalkaisesti selitetty ekologisen tilan arviointi luontotyyppikuvioittain, eikä siellä käytännössä mainita ensisijaisia ja toissijaisia mittareita (muistiossa s.12), joita kuitenkin tulisi käyttää laskennassa. Asetusluonnoksen liitteessä 1 on listattu kunkin luontotyypin ominaispiirteitä. Listaus on epäselvä ja monilta osin ristiriitainen ja tulkinnanvarainen. Liitettä ja arviointiohjeistusta esimerkkeineen tulisi huomattavasti selkeyttää, jos sitä todella haluttaisiin soveltaa.

Asetuksen mukainen luonnonarvohehtaarien määrittely on erityisesti laadullisen osuuden määrittelyssä hyvin tulkinnanvarainen. Arvioinnin lopputuloksena saadaan luku luonnonarvohehtaarille kyseisen

luontotyyppikuvion osalta. Näitä luontotyyppisiä voi yhdellä hankealueella olla kymmeniä tai jopa satoja. Asetuksesta tai perustelumuihiosta ei selkeästi ilmene, miten tätä lukua lopulta käytetään.

Luonnonsuojelulain 99 § esitetyn mukaisesti hyvitetävillä toimenpiteillä tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla korvataan luontotyyppille tai eliölajin elinympäristölle aiheutuva heikennys vähintään täysimääräisesti. Joka tapauksessa kompensoitavat pinta-alat ovat kertoimien johdosta aina suurempia kuin hankealueen alkuperäinen pinta-ala. Tämä periaate on sinänsä ymmärrettävä ja perusteltu, mutta käytännön toteutuksessa siitä aiheutuu laajoissa hankkeissa ylipääsemättömiä ongelmia.

Kompensointipinta-alojen ongelmallisuutta korostaa lausunnon mukaan se, että asetusta on tulkittava niin, että koko hankkeen vaikutusalue tulisi huomioida heikennettävänä, vaikka monissa tapauksissa osa hankealueesta (ja siten luontotyypeistä) on sellaista, jossa ekologinen tila ei juurikaan heikenny toiminnan seurauksena. Pinta-alakysymystä kaikinensa tulisikin asetuksessa huomattavasti selkeyttää.

Kompensoinnissa huomioitaisiin uhanalaisten luontotyyppien (CR, EN, VU) lisäksi myös muut luontotyypit, mutta niiden kompensoinnin periaatteet (kertoimet mukaan lukien) on asetusluonnoksessa ja perustelumuihiosta esitetty puutteellisesti ja luonnonsuojelulain 102 §n mukaan vain uhanalaiset luontotyypit ja eliölajit sisältyvät kompensointiin.

Uhanalaisten eliölajien vaikutus ekologisen tilan arviointiin ilmenee asetuksesta heikosti. Asetuksessa on kylläkin mainittu kertoimet eri eliölajeille, mutta mistään ei ilmene, miten kertoimia sovelletaan pinta-aloihin. Voidaan olettaa, että vähintään kyseisen eliölajin asuttama luontotyyppikuvio kokonaisuudessaan tulitaisiin kertoamaan uhanalaisuuskertoimella, eläinlajien kyseessä ollen jopa useampi luontotyyppikuvio, mikä lisäisi vaadittavia pinta-aloja suuresti. Eliölajien vaikutusta tulee asetuksessa ja perustelumuihiosta huomattavasti tarkentaa.

Asetuksessa mainitaan hyvityksellä tuotettavien luonnonarvojen keinoiksi hyvittävät toimenpiteet, joita ovat mm. erilaiset ennallistustoimet sekä suojeluhvitys. Etenkin hyvittävien toimenpiteiden osalta on valmisteluaineistossa erittäin epäselvästi esitetty, mitä toimenpiteitä voidaan käytännössä lukea niihin ja kuinka ne hyväksytään.

Luonnonsuojelulain 104 § pykälän mukaisesti hyvityksen täysimääräisyys voidaan arvioida myös sellaisessa tilanteessa, jossa hyvitystä ei olisi täysimääräisesti saavutettu hyvityspäätöstä tehtäessä, mutta asetuksen 8 § mukainen menetelmä joka jää asetustekstin ja perustelumuihion perusteella hyvin epäselväksi. Tästä menettelystä pitäisi asetuksen asianmukaista vaikutusarviointia varten olla käytettävissä esimerkkikohteiden laskelmia.

Lausunnossa esitetään, että lain ja asetuksen valmistelutyön aikana olisi käynyt yksiselitteisesti selväksi, että valtion maita ei voitaisi hyödyntää kompensatiotoimiin, vaikka niiltä voisi löytyä ekologiselta kannaltakin merkittäviä kohteita, joissa voitaisiin hyvittää toimenpiteillä tai suojelutoimin toteuttaa ekologista kompensatiota. Mikäli näin olisi, tulisi laista ja asetuksesta ilmetä selkeät perustelut tälle.

Luonnonsuojelulain valmistelun aikana on puhuttu ns. kompensatiopoolista, johon maanomistajat voisivat ilmoittaa maa-alueitaan toimijoiden kartoituksia ja mahdollista lunastusta varten, mutta tällaisesta ei asetuksessa ole mainintaa.

Asetuksessa tai perustelumuihiosta ei mainita mitenkään ei-kompensoitavia luontotyyppisiä, vaikka niitä on useita (SYKE 39/2021).

Lausunnossa esitetään kompensatiomenettelyn käytännön toteutuksen haasteista havainnollistuksena erään todellisen kaivosprojektin yhteydessä noin kymmenen vuoden aikana selvitetty luontotyyppikuviot ja eliölajihavainnot noin 1 000 ha alueelle (kaksi liitettä lausunnossa).

Kemianteollisuus ry pitää vapaaehtoista ekologista kompensointia tervetulleena työkaluna luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi ja pitää hyvänä, että eri toimijoille on yhteinen viitekehys, minkä mukaisesti kompensatiot tulee toteuttaa.

Lausunnon mukaan on tärkeää, ettei nyt Suomen mallissa luoda liian tiukkaa tai joustamatonta mallia ekologiselle kompensoinnille, vaan sellainen malli, joka kehittyy kansainvälisten mittaristojen kehittyessä ja joka aidosti on työkalu luonnon monimuotoisuuden lisäämiselle.

Lausunnossa kannustetaan vielä kehittämään asetusehdotusta ja kiinnittämään huomiota seuraaviin seikkoihin:

- voisiko muistiossa ja asetusehdotuksessa olla enemmän elementtejä, jotka kannustaisivat maanomistajia lähtemään mukaan esimerkiksi ekologisten kompensoinnin pankkeihin, sillä ekologisten kompensoinnin markkinan kehittyminen on ensiarvoisen tärkeää. Yritysten on voitava hankkia kompensoitavat "luontoarvopankista" tmv. välineestä, jotta ne eivät itse joudu toteuttajiksi ja maakauppojen ja vastaavien osapuoliksi. Lisäksi luontoarvopankista hankittavia kompensointeja tulisi olla laajasti saatavilla lyhyessä ajassa.
- valtiolla tulisi olla selkeämpi rooli ekologisten kompensointien markkinan alkuun saattamisessa.
- miten ekologisten kompensointien projektista tai sopimuksesta pääsee irti ja voidaanko ekologinen kompensatio siirtää yritykseltä yritykselle?
- asetuseräilyssä esitetyt menetelmät ja mittaristot ovat teknisesti hyvin yksityiskohtaiset, mikä voi vaikeuttaa kompensoinnin liikkeellelähtöä Suomessa.
- erityistä huomiota tulee kiinnittää kansallisen lainsäädännön joustavuuteen ja mukautumiskykyyn huomioiden kansainvälinen kehitys
- kokemuksia pilotoinnista tarvittaisiin vielä lisää.
- Lainsoveltajat tarvitsevat tarkempia soveltamisohjeita, miten hyvityksen täysimääräisyys todetaan ja ehtoja noudatetaan huomioiden 30 vuoden saavuttamisajankohta ja 1,5 % korko täysimääräisyyden saavuttamisajankohtaan asti. Erityisesti hyvityksen täysimääräisyyden arvioinnissa tulisi olla täsmällisempi.

Lausunnossa esitetään huoli, että järjestelmä on niin monimutkainen, ettei se tuota yhteismitallista kompensointia, tuloksia ja velvollisuuksia yrityksissä.

Bioenergia ry:n lausunnon tavoin lausunnossa katsotaan, että ekologisten kompensointien kehittämisessä on perusteltua keskittyä lailla suojelluille ja erityisille luontoarvoille aiheutuvien haittojen hyvittämiseen.

Myös tässä lausunnossa esitetään, että alkuvaiheessa keskityttäisiin vain luonnonsuojelulaissa määriteltyihin luontotyyppisiin, lajeihin ja niiden elinympäristöihin, eikä asetusta koskisi ns. tavallisia luonnonarvoja.

Lausunnossa kiinnitetään huomiota oikeusministeriön lausunnon tavoin asetuksenantovaltuuden noudattamiseen.

On hyvä, että ekologiselle kompensatiolle laaditaan tarkempia kriteereitä, jotta hyvityksillä todella saavutetaan luvatut hyödyt. Kokonaisuus on kuitenkin edelleen keskeneräinen ja vaatii kehittämistä ja käytännön testaamista.

Lausunnossa todetaan sama kuin Akkuteollisuus ry:n lausunnossa asetuksen vaikutusten arvioinnista ja uudesta lausuntokierroksesta, minkä lisäksi asetuksen suhdetta EU:n ennallistamisasetukseen tulisi arvioida.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry viittaa myös oikeusministeriön tavoin asetuksenantovaltuuksien tarkkaan noudattamiseen ja viittaa asetuksen 1 ja 9 §:iin.

Lausunnon mukaan asetusluonnos on osin varsin tekninen ja vaikeaselkoinen.

Tuotettavien luonnonarvojen mittaaminen on asetusluonnoksen 3 §:ssä esitetty vain hyvin yleispiirteisesti. Perustelumuihistakaan ei ilmene, miten se käytännössä tehdään. Asetusluonnoksessa on ajallinen ulottuvuus määritetty 30 vuodeksi. Perustelumuihistossa sitä on ajallisesti kuvattu vain hyvin suppeasti. Näistä ei riittävästi käy ilmi, miten asetusluonnoksen 2 §:ssä määritellyt luonnonarvohehtaareita käytännössä sovelletaan heikennettävän alueen ja vielä vähemmän kompensoitavan alueen osalta. Asetuksessa tulee selventää, millä tavalla hyvitetävät luonnonvarat tulee kompensoida.

Mahdollinen ekologinen kompensatio tulee voida toteuttaa tehokkaasti sekä kustannuksiltaan että vaikuttavuudeltaan. Sääntelyn tarjoama joustavuus on siten tältäkin osin keskeisessä asemassa vapaaehtoisten hyvitystoimenpiteiden tekemiselle.

Metsäteollisuus ry toteaa, että ekologisen kompensaation toimivuudesta ei ole edelleenkään riittävästi käytännön kokemusta, mikä näkyy myös lausuttavana olevassa asetusluonnoksessa. Lausunnossa todetaan, että lausunnonantaja on pitänyt tärkeänä, että vapaaehtoiselle ekologiselle kompensatiolle laaditaan selkeät pelisäännöt, jotta sen ekologiset hyödyt voidaan varmistaa ja tältä osin asetus menee oikeaan suuntaan, muttei ole riittävä.

Lausunnon mukaan vapaaehtoista ekologista kompensatiota ei tule ottaa laajasti käyttöön ilman, että menettelyä edelleen selkiytetään ja käytännöistä luodaan yhtenäiset. Ekologinen kompensatio kaipaava käytännön testaamista kuten pilotoinneista saatavia kokemuksia, jotta järjestelmästä saadaan luotua uskottava ja toimiva.

Asetuksella on tarkoitus tarkentaa luonnonsuojelulain ekologisen kompensaation säännöksiä muun muassa luonnonarvojen määrän ja vastaavuuden määrittelyssä. Koska luonnon tilan ja sen muutosten mittaaminen on vaikeaa, ei asetukseenkaan ole saatu kehitettyä menetelmää, joka olisi selkeä ja yksiselitteinen. Asetusluonnoksessa terminä käytetyn mittaamisen sijaan kyse on pikemminkin arvioinnista.

Luonnonarvohehtaariksi nimetty mittari sekä luontotyyppien ja lajien uhanalaisuuskertoimet yrittävät viedä arviointia laskennalliseen suuntaan. Haasteeksi ja epäselväksi jää kuitenkin varsinainen luonnonarvon tilan ja sen muutosten määrittely käytännössä asetusluonnoksen liitteen 1 taulukon tuella.

Eliölajien elinympäristöjen tilan arviointia ei asetuksessa pystytä tarkentamaan, vaan ne jäävät muistion mukaan tapauskohtaisesti arvioitaviksi.

Koska luonnonarvon tilan määrittäminen jää tulkinnanvaraiseksi, ekologista kompensatiota todennäköisesti toteutetaan toisistaan eroavin tavoin eri tapauksissa ja eri alueilla, mikä asettaa ekologista kompensatiota

hyödyntävät tahot keskenään eriarvoiseen asemaan ja kyseenalaistaa laajemminkin ekologisen kompensaation toimivuutta ja uskottavuutta.

Bioenergia ry:n lausunnon tavoin lausunnossa katsotaan, että ekologisen kompensaation kehittämisessä on perusteltua keskittyä lailla suojelluille ja erityisille luontoarvoille aiheutuvien haittojen hyvittämiseen.

Lausunnossa todetaan sama kuin Akkuteollisuus ry:n lausunnossa asetuksen vaikutusten arvioinnista.

Päivittäistavarakauppa ry katsoo, että ekologisilla kompensaatioilla voi olla tulevaisuudessa oma tärkeä roolinsa yritysten luontovaikutusten hallinnassa. Kompensaatioiden hyödyntämisestä tulisi tehdä selkeä ja luotettava tapa yrityksille osoittaa vastuullisuuttaan, mikä edellyttää selkeää ja yksiselitteistä lainsäädäntökehystä. Kompensaatiot ovat kiinnostavia yrityksille vain, jos niiden uskottavuudesta voidaan huolehtia. Pidämme myönteisenä myös sitä, että metsänomistajille vapaaehtoiset ekologiset kompensaatiot voivat tarjota ansaintamahdollisuuksia, jotka tukevat välillisesti myös suomalaista ruuantuotantoa.

Rakennusteollisuus RT ry katsoo, että kompensaation osalta otetaan Suomessa vasta ensimmäisiä konkreettisia askelia, joka näkyy osaltaan myös useina kehityshankkeina kompensaation ympärillä.

Lausunnossa viitataan meneillään olevaan pilotointihankkeeseen ja katsotaan, että hankkeen laskentaohjeiden ja pilottiesimerkkien tietoja ei ole yleisesti käytettävissä, joten ei ole mitenkään mahdollista riittävästi arvioida ekologisen kompensaation käytännön toteutusta. Myöskään asetuksen perustelumuiotiossa ei avata riittävästi taustaa mm. uhanalaisuuskerroimien määrittämisestä. Lukuarvoihin on mahdotonta ottaa kantaa, jos tausta-aineistoa ei ole käytettävissä.

Lausunnossa edellytetään oikeusministeriön tavoin asetuksenantovaltuuksien tarkkaa noudattamista.

Kokonaisuudessaan asetusta pidetään lausunnossa vaikeaselkoisena ja toiminnanharjoittajan näkökulmasta sitä tulisi selkeyttää mm. laskennan osalta. Puutteellisen esimerkkiaineiston perusteella ei selviä kuinka luonnonarvohehtaareita käytännössä sovelletaan heikennettävän alueen tai vielä vähemmän kompensoivan alueen osalta.

Luonnonsuojelulaissa (98 § - 99 §) puhutaan yleisesti luontotyypeistä ja lajeista, vaikka lain 101 §:n 2 mom. luontoarvovastaavuus kohdistuu vain uhanalaiseen luontotyyppiin, silti asetuksen 7 §:ssä luontoarvovastaavuudet on asetettu sekä uhanalaisille että ei-uhanalaisille luontotyypeille.

Asetuksen valmisteluun olisi tullut osallistaa aktiivisemmin kompensaation eri osapuolia.

Lausunnossa katsotaan, että asetuksen taloudelliset vaikutukset ovat jääneet kokonaan arvioimatta, minkä osalta asetusta tulisi vielä täydentää.

Suomen Tuulivoimayhdistys ry pitää yleisellä tasolla ekologista kompensaatiota ja lausunnoilla olevaa asetusta oikeansuuntaisena ohjauskeinona maankäyttösektorin hiili- ja luontojalanjäljen pienentämiseksi. Yleisesti ottaen ekologinen kompensaatio ja sitä koskevat säännökset ovat varsinkin vapaaehtoisina tervetulleita, koska se voi ainakin teoriassa helpottaa hankkeiden luvitusta.

Lausunnossa kiinnitetään huomiota seuraaviin seikkoihin asetuksen jatkotyöstössä:

1) Menettelyjen tulisi olla selkeitä ja joustavia, jotta kompensaatio on käytännössä mahdollista toteuttaa. Erityisesti luonnonarvon tilan määrittämisen vaikeus (2§ ja 5 §) sekä siitä seuraava luontohehtaarien

määrittäminen voivat käytännössä asettaa asetuksen soveltamiselle haasteita. Asetus vaatisi voimaan tullessaan valmistelijan järjestämää laajaa koulutus- ja tiedotuskampanjaa.

2) Kompensaatiotoimenpiteitä on Suomessa harjoitettu jo ennen asetuksen voimaantuloa ELY-keskuksissa. Koulutuksella tulee varmistua, että ELY-keskusten osaamisen taso on ympäri Suomea samalla tasolla ja siten päätökset ovat yhteismitallisia.

3) Ekologiseen kompensaatioon liittyvät tehtävät tulevat lisäämään ELY-keskusten työtehtäviä, joten alueen luonnonarvojen tilan arvioimiseen tulee määrittää mahdollisimman selkeät ja yksiselitteiset kriteerit. Asetuksessa tai perustelumuihostiossa olisi syytä esimerkiksi selkeästi todeta, minkälaiseksi tulkitaan Suomen yleisimpien aluetyyppien kuten talousmetsän ja ojitetun suon luonnonarvon tila ja määrittää ne täysin luonnonarvonsa menettäneiksi.

4) Eliölajien elinympäristöjen osalta tilan arvioinnille ja niitä koskevien hyvittävien toimenpiteiden tuottaman lisäisyyden arvioinnille tulee luoda mahdollisimman pian käytännöt, ettei tapauskohtainen arviointi kestä pitkään asetuksen voimaantulon jälkeen.

5) tulisi luoda selvät pelisäännöt sille, mihin seuraamuksiin toiminnanharjoittajasta riippumattomista syistä epäonnistunut kompensaatio voi johtaa.

Liian tiukat kriteerit ja vaatimukset luontotyyppien vastaavuuksista voivat tehdä vapaaehtoisesti ekologisesta kompensaatiosta käytännössä mahdottoman toteuttaa.

Teknologiateollisuus ry suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti vapaaehtoiseen ekologiseen kompensointiin ja asetusehdotus on askel oikeaan suuntaan vapaaehtoisen ekologisen kompensaation käyttöönotossa Suomessa.

Ekologisen kompensaation mallista ei pidä luoda liian joustamatonta, vaan sitä tulisi voida kehittää kansainvälisten kehityksen mukana. Lisäksi tulee huolehtia siitä, ettei luotavasta mallista tule niin monimutkaista, että sen tehokas käyttöönotto estyisi.

Lausunnon mukaan luonnoksessa esitetyt menetelmät ovat niin yksityiskohtaisia, että kompensoinnin liikkeellelähtö voi vaikeutua. Toisaalta taas esimerkiksi luonnonarvojen mittaaminen ja tilan arviointi ovat asetuksessa hyvin yleispiirteisesti esitetty ja saattavat siten tehdä asetuksen toteuttamisesta liian tulkinnanvaraista.

Asetuksessa ei ole otettu huomioon kompensaatiokohteiden maanomistusta. Koska valtion omistamia maita ei lausunnon mukaan voida käyttää kompensaatiokohteina, olisi kompensaatiota vaikea toteuttaa esimerkiksi Pohjois-Suomessa, jossa suuri osa maasta on valtion omistamaa.

Asetusluonnos vaatii edelleen kehittämistä ja käytännön esimerkkejä, jotta voidaan varmistua, että mallilla voidaan saavuttaa tavoitellut hyödyt.

Lausunnossa todetaan sama kuin Akkuteollisuus ry:n lausunnossa asetuksen vaikutusten arvioinnista, minkä lisäksi todetaan, että yhteisvaikutus eri lainsäädäntöjen, esimerkiksi EU:n ennallistamisasetuksen ja ekologisen kompensaation vaikutuksista maankäyttöön tulisi arvioida.

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y pitää asetusluonnosta "kokeilumaisena".

Asetuksella on pyrittävä löytämään ratkaisuja, jotka edesauttavat luonnon kannalta vaikuttavaa ja toimijoiden kannalta toteuttamiskelpoista kompensatiotoimintaa. Mikäli pelisäännöt tekevät käytännön toiminnasta liian vaikeaa tai muutoin houkuttelematonta, luontoa hyödyttävää toimintaa saattaa jäädä kokonaan tekemättä.

Lausunnossa osin myös kritisoidaan luonnonsuojelulain säännöksiä siitä, että hyvityksen on oltava täysimääräistä sekä viranomaisen laadunvarmennusroolista.

Luonnosteltu sääntely jättää edelleen monia asioita epäselväksi ja asetusluonnos on paikoin vaikeaselkoinen, kun eri pykälät ovat riippuvaisia toisistaan ja kun laskentakaavoja on yritetty kirjoittaa sanallisesti pykälätekstiin. On kyseenalaista, voidaanko lain ja asetusluonnoksen perusteella tehdä yhdenmukaisia ratkaisuja.

Lausunnossa kehoitetaan oikeusministeriön tavoin varmistamaan huolellisesti asetuksenantovaltuuksien tarkka noudattaminen.

Lausunnossa painotetaan, että sääntelyn vaikutuksia on seurattava.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f. förhåller sig i grunden positivt till nya inkomstsätt för markägare där man samtidigt kan bidra till arbetet mot utarmningen av naturen. För att en fungerande marknad och verifierade sätt att kompensera naturvärden på skall uppstå krävs dock ett klart, gemenskinligt och väl grundat system.

Enligt utlåtanden förordningen inte fyller dessa krav och skapar ett oklart och invecklat system. Förordningen gör compensationen komplicerad, vilket minskar intresset för att producera nya naturvärden. Förordningen borde ändras märkbart, annars kommer förordningen att motverka själva avsikten med förordningen.

ProAgria Keskusten Liitto ry toteaa yleisesti, että kriteeristön valmistelu luonnonarvojen vastaavuuden arviointiin on hyvä asia, mutta käytännössä muutoksen suuruuden arviointi tulee ongelmalliseksi ja vaatii puolueettoman tahon tekemään arvioinnin. Tätä ei ole määritelty asetuksessa, eli on epäselvää, mikä taho arvioinnin tekee. Arvioinnissa on aina haaste tehdä se mahdollisimman objektiivisesti ja tieteellistä tietoa arvioinnin tueksi ei ole aina olemassa.

Suomen Yrittäjät pitää ympäristöministeriön asetusta vapaaehtoisesta ekologisesta kompensatiosta pääosin myönteisenä ja kannatettavana. Asetus tarjoaa erilaisille toimijoille mahdollisuuden hyvittää toimintansa vaikutukset luonnon monimuotoisuudelle joko tuottamalla luonnonarvoja tai maksamalla suojeluhyvitystä. Asetus mahdollistaa myös joustavuuden eli hyvitystoimenpiteiden tekemisen muualla kuin heikennyksen sijaintipaikalla, mikä voi joissain tapauksissa lisätä kustannustehokkuutta ja ekologista vaikuttavuutta.

Asetuksen tulisi olla selkeä ja yksiselitteinen, jotta myös pienet yritykset ja yrittäjät voivat helposti selvittää toimintansa vaikutukset luonnolle ja valita sopivan tavan hyvittää ne. Esimerkiksi luonnonarvovastaavuuden ja maantieteellisen vastaavuuden tulisi olla mahdollisimman selkeästi kuvattuja. Varsinkin pienet toimijat tarvitsevat selkeitä ja yksiselitteisiä kriteereitä. Asetuksen mahdollinen tulkinnanvaraisuus, esimerkiksi hyvittämisen joustavuudessa, voi merkittävästi vähentää vapaaehtoisen ekologisen kompensaation hyödyntämistä.

Asetusta voisi selkeyttää esimerkiksi määrittelemällä tarkemmin, mitä tarkoittaa "mahdollisimman lähellä", millä perusteilla hyvittämisen maantieteellinen vastaavuus arvioidaan ja luomalla helposti ymmärrettävät ja läpinäkyvät menettelytavat ja ohjeistukset hyvitystoimenpiteiden toteuttamiselle, seurannalle ja raportoinnille.

Selkeyden ja yksiselitteisyyden lisäksi asetuksen tulisi olla riittävän joustava edistääkseen innovaatioita ja uusia ratkaisuja luonnonarvojen tuottamisessa ja suojelussa. Tämä on erityisen tärkeää, kun asetusta sovelletaan käytännössä.

Lapin kauppakamari pitää ajatusta vapaaehtoisesta ekologisesta kompensatiosta hyvänä, mutta asetukseen ja sen valmisteluun liittyy useita ongelmia ja puutteellisuuksia. Lausunnossa ehdotetaan, että asetusta palautetaan valmisteluun, valmisteluaikana toteutetaan asian pilaointi ja lopullisen valmisteluaineiston pohjalta tehdään huolellinen vaikutusten arviointi.

Lausunnon mukaan asetusta ja valmisteluaineisto ovat asian monimutkaisuus huomioiden yleispiirteisiä ja tähän suhteutettuna saatavilla oleva aineisto on riittämätöntä. Ehdotettu kompensatio olisi vaikeaa toteuttaa, koska se on ulotettu luontotyyppi- ja eliötasolle. Esimerkiksi Lapin osalta laajojen kompensatioalueiden hankinta annetulla määrittelyllä ei ole mahdollista, koska valtion maita ei lausunnon mukaan kompensointiin voisi käyttää, mikä käytännössä voisi johtaa vapaaehtoisten kompensatioiden estymiseen.

Lausunnossa esitetään myös huoli kompensoitavan alueen kartoittamisesta ja luokittelusta. Laajojen kompensatioalueiden osalta yksityiskohtainen luokittelu voi olla mahdotonta. Laajojen hankkeiden osalta voi olla täysin mahdotonta löytää vastaava kasvillisuuden tai vesiluonnon alue, joka vielä sijaitsee samalla kompensatioalueella. Vapaaehtoinen ekologinen kompensatio tulee toteuttaa niin että se on kustannusten ja menettelyiden kannalta ylipäättään mahdollinen. Yksinkertainen ja joustava toteutusmalli lisäisi kiinnostusta vapaaehtoisten ekologisten kompensatioiden tekemiseen.

3.8. Luonnonsuojelujärjestöt

BirdLife Suomi ry toteaa, että asetusluonnos rajaa nykymuodossaan (4 §) vapaaehtoisen ekologisen kompensatiota tiukasti joko luontotyyppien tai luonnonsuojelulain pykälissä 77 ja 78 (erityisesti suojeltavat eliölajit ja Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttävät lajit) mainittujen lajien menetyksen kompensointiin, mikä ei ole riittävä.

Asetusluonnos rajaa ekologisen kompensatiota ulkopuolelle luontoarvoiltaan merkittäviä kohteita, kuten uhanalaisten lajien esiintymiä ja keskittyviä sekä ihmistoiminnan seurauksena syntyneitä monimuotoisuudelle tärkeitä kohteita. Esimerkiksi Suomen 87:stä uhanalaisesta lintulajista vain 12 on määritelty luonnonsuojeluasetuksen luonnoksessa erityisesti suojeltaviksi. Esimerkiksi vaarantunutta valkoselkätikkaa, erittäin uhanalaista selkälökkia tai äärimmäisen uhanalaista suokukkoa ei olisi käsityksemme mukaan asetusluonnoksen mukaan tarvetta huomioida kompensatiossa.

Ekologisen kompensatiota tulee tarjota mahdollisuuksia kaikenlaisten arvokkaiden kohteiden ja arvojen kompensoimiseksi. Asetusluonnosta on kehitettävä siltä osin, miten se huomioi sellaisen potentiaalisesti luonnonsuojelullisesti arvokkaan kohteen / lajiesiintymän kompensoinnin, jolta ei löydy edellä 77 §:ssä mainittuja eliölajeja ja joka ei ole luontotyyppiltään uhanalainen. Lajin uhanalaisuus on jo olemassa oleva looginen kompensatiossa huomioon otettava erityinen luonnonsuojelullinen arvo.

Vapaaehtoisen kompensatiota piiriin ei ole mielekästä ottaa LSL 78 §:n tiukan suojelun eläinlajeja, koska niiden esiintymispaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää. Näin ollen tilanteen, jossa niille tarvitaan vapaaehtoista kompensatiota, ei pitäisi olla mahdollinen.

Suomen luonnonsuojeluliitto kannattaa vapaaehtoisen ekologisen kompensaation reunaehtoien sääntelyä, jotta kaikkea luonnolle hyödyllistä toimintaa ei aleta kutsua ekologiseksi kompensaatioksi. Liitto pitää myös oleellisena, että kaikki taloudellinen toiminta otetaan tulevaisuudessa pakollisen ekologisen kompensaation piiriin, jolloin luonto haittojen aiheuttajat myös osaltaan osallistuvat haittojen korjaamiseen ja luontokadon pysäyttämiseen.

Lausunnon mukaan hyvittämisen kriteereissä olisi vaatimuksena oltava, että uhanalaiseen luontotyyppiin tai lajin elinympäristöön kohdistuva heikennys on hyvitetävä saman lajin elinympäristöön tai samaan luontotyyppiin kohdistuvien toimenpiteiden siten, että heikennyksistä huolimatta suojelutaso paranee. Tavoitteena tulisi siis olla nettopositiivisuus hyvityksen jälkeen. Pelkkä esityksen mukainen täysimääräisyys ("heikennyksen hyvityksenä esitettävien tuotettujen luonnonarvojen määrä olisi luonnonarvohehtaareina vähintään yhtä suuri kuin heikennettävän alueen heikennyt luonnonarvohehtaareina") ei siis ole riittävää. Toinen epävarmuustekijöitä minimoiva keino, joka pitäisi lisätä asetukseen, on epävarmuuskerroin sen varalle, etteivät hyvitystoimenpiteet tuota ennakoitua vastetta.

Asetuksen muistiossa on tunnistettu oleelliset riskit vapaaehtoisen ekologisen kompensaation onnistumisessa luonnontilan parantumisen näkökulmasta. Näitä ovat ainakin:

- Hyvityksen joustot erityisesti uhanalaisten lajien ja luontotyyppien kohdalla
- Ohjausvaikutuksen rajallisuus, kun ekologinen kompensaatio ei ole pakollista, vaan vapaaehtoista
- Tiedonpuutteet ennallistamisen vasteista ja epävarmuuskertoimen puuttuminen
- Kompensaation, erityisesti suojelun, aiheuttaman käyttöpaineen lisääminen toisaalla.

Nämä asiat vaatisivat vielä lisätarkastelua ja huomioimista jatkossa.

Lisäksi lausunnossa ehdotetaan, että uhanalaisuusluokan osalta huomioitaisiin alueellinen uhanalaisuus, joka kertoo luonnon tilan paikallisesta heikentymisestä. Jatkovalmistelussa olisi myös tarkennettava asetusta siten, että estetään sellaiset tilanteet, joissa luonnonarvohehtaarin käyttäminen johtaa heikentynyttä aluetta pienempään kompensaatioalueeseen.

Oleellista ekologisen kompensaation onnistumisessa on, että se ei luo ohituskaistaa haittojen välttämiseksi ja vähentämiseksi tai muulle sääntelylle ja lupien edellytyksille. Asetuksen ehdotuksen mukaisesti kompensaation on oleellista tapahtua ennakoivasti ja lisäksi suunnitelmien tulee olla avoimia kansalaisyhteiskunnan arvioinnille ennen toteutusta ja heikennystä. Oleellista on myös asetuksessa mainittu laskentatapojen korjausmahdollisuus tiedon ja kokemuksen lisääntyessä.

WWF Suomi näkee oikein toteutetut ekologiset kompensaatiot tervetulleena uutena keinona korvata hankkeista aiheutuvia negatiivisia luontovaikutuksia. Samaan aikaan riskinä on, että kompensaatioiden hyödyt voivat jäädä käytännössä vähäisiksi tai kompensaatiota voidaan jopa väärinkäyttää, ellei järjestelmälle aseteta riittävän tarkkoja, luonnontieteellisesti perusteltuja ja kunnianhimoisia reunaehtoja. On tärkeää, että ekologisia kompensaatioita käytetään vain viimesijaisena keinona, kun haittaa ei voida välttää.

Luonnonsuojelulain mukaisen kompensaatiojärjestelmän suurimpana puutteena on kuitenkin velvoittavuuden puute.

Ollakseen uskottava ja tehokas, ekologisen kompensaation on lausunnon mukaan tuotava aidosti lisäarvoa muihin lakisääteisiin velvoitteisiin, ja sen on oltava toimenpide, joka tehdään juuri siihen tarkoitukseen.

Sellaisen alueen suojeleminen, joka olisi muutenkin pitänyt suojella, ei sovellu suojeleminen hakkuuksi. Tyypillisenä esimerkkinä suojeleminen kohteeksi hallituksen esityksen perusteluissa mainitaan hakkuuksi METSO-kriteerit täyttävä luonnonmetsä, jonka hakkuu estyisi suojelulla pysyvästi. Kuitenkin EU:n biodiversiteettistrategia velvoittaa jäsenmaita suojelemaan kaikki jäljellä olevat vanhat ja luonnonomaiset metsät, joten EU:n biodiversiteettistrategian tarkoittaman vanhan tai luonnonomaisen metsän ei tule voida olla suojeleminen kohteena.

3.9. Yritykset, yhdistykset ja yksityishenkilöt

Green Carbon Finland Oy.

Lausunnossa kysytään, voisiko luonnonarvojen tilan arvioinnin aikaikkuna, jolle saatava lisäisyys laskettaisiin, vaihdella tapauskohtaisesti.

Lausunnossa kommentoidaan myös asetusmuistion Taloudelliset ja hallinnolliset vaikutukset -kohtaa, jossa puhutaan "yhden ekologisen kompensaaion" kustannuksesta, mikä on lausunnonantajan mielestä hankala ilmaisu, ja ehdotetaan, että kustannukset kuvattaisiin per luonnonarvohehtaari.

Lausunnossa kysytään, miksi suojeleminen vuodon laskeminen (esim. metsien tapauksessa hakkuuiden vuotaminen toisaalle) on jätetty synnytettyjen luonnonarvohehtaarien ulkopuolelle ja onko vuoto otettu lisäisyyden kautta huomioon, sekä missä ja milloin kaikki lopulliset materiaalit julkaistaan. Läpinäkyvyyden ja kolmannen osapuolen auditoinnin yms. näkökulmasta on tärkeää, että esim. luontotyyppien uhanalaisuuskertoimet ja ennallistamistoimenpiteiden ekologiset vasteet löytyisi samasta paikasta.

Nemo Seafarms Oy pitää asetusluonnosta erittäin tarpeellisenä ja kannatettavana ja varmuuskertoimien lisäämistä kompensointivelvoitteeseen suotavana.

Lausunnossa esitetään meren luontotyyppien osalta seuraavat huomiot:

- luontoarvokertoimen laadullisen maksimiarvon tulisi joustaa yli yhden luonnonomaiseen verrattuna: pohjanmuoto vaikuttaa huomattavasti esimerkiksi rakkohauru- tai punaleväpohjan todelliseen pinta-alaan ja todelliseen luonnonarvoon. Suuret syvyysvaihtelut ja esimerkiksi lohkarit ja kivet mahdollistavat luonnonomaisen luontoarvon saavuttamisen kompensoitavaa aluetta pienemmällä pinta-alalla.
- tulisi voida luoda keinotekoisia luontoarvohehtaareja muokkaamalla ja istutuksilla vähäisemmän luontoarvon pohjatyypin tilalle monimuotoisuuden edistämistä varten suunnitellulla pohjalla tai rakenteella.
- Luontoarvohehtaareita tulisi voida luoda "varastoon" ja allokoida alueen projekteille. Esimerkiksi suuremman yhtenäisen rakkohaurupohjan luonti, josta voisi tarjota luontoarvohehtaareja useammalle toimijalle ja hankkeelle. Tämä tarkoittaisi, että luontoarvohehtaari olisi mahdollista luoda ilman että sillä on korvamerkittyä kompensointiprojektia. Tämä mahdollistaa entisöinnin kustannustehokkuuden sekä suurempien, yhtenäisten alueiden entisöinnin/luomisen kannattavasti.
- Leväviljelmia tulisi laskea luontoarvohehtaariksi alennetulla kertoimella. Uudistavilla menetelmillä (Regenerative Aquaculture) leväviljelmien, silloin kun kyseessä on itämeren avainlaji kuten hauru ja punalevä, laskenta luontoarvohehtaariksi alennetulla kertoimella. Tutkimuksissa on havaittu leväviljelmillä olevan positiivinen vaikutus alueen biodiversiteettiin. Esimerkiksi kalanviljelyn kuormituksen kompensointi sen

yhteydessä toteutettavalla leväviljelyllä mahdollistaa kestävä elinkeinon jatkumisen ja kasvamisen kiristyvässä ympäristölainsäädännössä.

Suomen Omakotiliitto ry pitää lähtökohtaisesti hyvänä, että vapaaehtoisen ekologisen kompensaation määrittelyn kautta tulee eri toimijoille mahdollisuuksia halutessaan kompensoida oman toimintansa vaikutuksia luonnon monimuotoisuudelle, mutta ei ota kantaa asetuksessa esitettyihin yksityiskohtiin eri määreiden sisällöistä.

Lausunnossa pidetään hyvänä, että kannustavuuden lisäämiseksi maanomistajien halukkuutta lähteä mukaan ennakkolliseen hyvittämistoimenpiteiden tuottamiseen ehdotettiin hallituksen esityksen perusteluissa tuettavan siten, että ennakkollisen hyvittämissuunnitelman hyväksyminen ja suunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteutuksen varmentaminen olisi yksityishenkilöille maksutonta ainakin järjestelmän alkuvaiheessa.

Lainsäädäntöuudistuksissa on tärkeä pyrkiä selkeään ja ymmärrettävään sisältöön. Asetuksesta tulee viestiä yksityishenkilöille huomioiden eri kohderyhmiä, kuten pientaloasukkaat ja vapaa-ajanasukkaat, jotta he voivat halutessaan helposti selvittää toimintansa vaikutuksia luonnolle ja löytää sopivia tapoja hyvittää niitä. Jotta yksityishenkilöllä olisi mahdollisuus perehtyä ja ryhtyä ekologisen kompensaation toimiin, tarvitaan selkeät kuvaukset asetuksessa päätettävistä asioista. Tarvitaan myös yksinkertaiset ja yksiselitteiset ohjeet sekä konkreettisia esimerkkejä, esimerkiksi mitä eri kriteereillä ja perusteluilla tarkoitetaan, miten hyvittäminen arvioidaan, seurataan ja siitä raportoidaan.

Yksityishenkilö esitti yleistasoista kritiikkiä maatalouden asemasta suhteessa luonnonsuojeluun.

4. Pykäläkohtaiset kommentit

Seuraavassa esitetään kaikkien lausunnonantajien pykäläkohtaiset kommentit ja lausuntopyyynnössä ollut säännösehdotus niitä edeltäen selkeyden vuoksi.

4.1. 1 § Sovellettavat säännökset

Sen lisäksi, mitä luonnonsuojelulaissa (9/2023) säädetään, noudatetaan vapaaehtoisen ekologisen kompensaation luonnonarvoihin liittyvän ja alueellisen vastaavuuden määrittämisestä sekä hyvityssuunnitelmasta, mitä tässä asetuksessa säädetään.

Oikeusministeriö, MTK, Kuntaliitto ja Suomen Riistakeskus ovat kiinnittäneet huomiota pykälän sanamuotoon, joka tulee muuttaa siten, että säännöksiin vain tarkennetaan säännöksiä hyvittävien toimenpiteiden luonnonarvoihin liittyvästä ja alueellisesta vastaavuudesta sekä hyvityssuunnitelman sisällöstä.

4.2. 2 § Luonnonarvohehtaari

Luonnonarvohehtaari on heikennettävien ja hyvityksellä tuotettavien luonnonarvojen vastaavuuden mittaamiseen käytettävä yksikkö, joka osoittaa alueen hehtaarikohtaista luonnonarvoa suhteessa hehtaariin luonnontilaisessa tai luonnontilaiseen verrattavassa tilassa olevaa aluetta.

Lausunnoissa yleisesti pidetään tarpeellisena heikennettävien ja hyvityksellä tuotettavien luonnonarvojen vastaavuuden toteavaa mittayksikköä (**Syke, Suomen luontopaneeli, Sitra, Metsähallitus, Bionergia ry ja MTK**) ja luonnonarvohehtaaria toimivana habitaattihehtaarin suomennoksena, joka soveltuu niin luontotyyppeihin kuin lajeihin (**Sitra, Suomen luontopaneeli**) sekä hyvänä ja yksinkertaisena (**Nemo Seafarms Oy**). **Green Carbon Oy** toteaa vain, että asetusmuistiossa voitaisiin selkeämmin kuvata se, että luonnonarvohehtaarissa on kyse samasta mittayksiköstä kuin habitaattihehtaarissa.

MMM pohtii, onko luonnonarvohehtaari varmasti tarpeeksi hyvin määritelty, mutta ei esitä tarkennusta siihen.

Syke kuitenkin toteaa, että määritelmä ei sovellu parhaalla mahdollisella tavalla virtavesiin, joiden ekosysteemin toiminnan kannalta erityisesti rantakilometrien pituudella on huomattava merkitys, eikä hehtaarien laskeminen rantakilometrien ja uoman leveyden avulla ei anna riittävän tarkkaa kuvaa menetetyistä luontoarvosta ja ehdottaa tästä johtuen pykälään 8 asiaa koskevaa muokkausta.

Bioenergia ry pitää käsitteen haasteena varsinainen luonnonarvon tilan ja sen muutosten määrittelyä.

MTK ja Kaivosteollisuus ry pitävät luonnonarvohehtaarin laadullista osaa käytännössä monitulkintaisena.

Bioenergia ry ja MTK pitävät hieman erikoisena luonnontilaisen ja luonnontilaiseen verrattavassa tilassa olevan aluetta pitämistä laadun osalta samanarvoisina.

SLC vill framföra att det inte klart framgår i förordningen, vad som anses med område i naturtillstånd och att det inte presenteras klara anvisningar för hur ett områdes tillstånd skall bestämmas. Det är grundläggande att enheten definieras klart för att beräkningar baserade på den kan vara pålitliga.

4.3. 3 § Tuotettavien luonnonarvojen mittaaminen

Hyvittäviillä toimenpiteillä ja suojelehyvityksellä tuotettavat luonnonarvot ilmoitetaan luonnonarvohehtaareina.

Tuotettavien luonnonarvohehtaareiden määrä lasketaan kertomalla luonnonarvon tilassa tapahtuva muutos muutoksen kohteena olevan alueen pinta-alalla.

Luonnonarvon tilan muutos on 5 §:n mukaisesti ennen hyvittäviä toimenpiteitä arvioidun tilan ja hyvittävien toimenpiteiden toteutuksella ja suojelella enintään 30 vuoden aikana saavutettavan tilan erotus.

Hyvittäviillä toimenpiteillä ja suojelehyvityksellä tuotettavan luonnontilan muutoksen suuruus arvioidaan parhaan käytettävissä olevan tieteellisen tiedon perusteella huomioiden tieteellinen epävarmuus hyvittävien toimenpiteiden ja suojelelun vaikuttavuudesta.

Suomen luontopaneeli pitää erityisenä meriittinä laskea hyvityksen suuruus luontotyyppihehtaareina (asetuksessa luonnonarvohehtaari) eli huomioimalla pinta-ala ja sen ekologinen kunto.

Syke pitää hyvänä, että asetuksessa huomioidaan tieteellinen epävarmuus toimenpiteiden vaikuttavuudesta, mutta myös toimenpiteiden onnistumisen epävarmuus pitäisi huomioida siten, että jos toimenpiteen onnistumiseen liittyy merkittävää epävarmuutta, tulisi kompensatioksi tarkoitettua luonnonarvoa tuottaa vastaavasti enemmän. Epäonnistumisen riskien vaikutukset hyvityksen määrässä olisi hyvä selkeyttää 3.3 §:ssä.

Syke katsoo, että tuotettavien luonnonarvojen mittaamisessa pitäisi huomioida paitsi lähtö- ja tavoitetaso, myös toimenpiteen arvioitu ekologinen vaste, jolla tarkoitetaan luonnonarvon määrän parantumaa ajassa. Joillain luontotyypeillä ennallistamisen aiheuttama ekologinen muutos on nopea, toisilla luontotyypeillä voi hyvittäviä toimenpiteitä seurata pitkä viive ennen luonnonarvojen parantumista. Asetuksessa olisi hyvä selkeästi todeta, että tuotettavien luonnonarvojen määrän arvioinnissa tulisi huomioida luontotyyppille tai elinympäristölle tyypillinen ekologinen vaste olemassa olevan parhaan mahdollisen tiedon perusteella. Asetusluonnoksen muistiossa vasteen käsite on hyvin avattu.

BOOST -tutkimuskonsortio katsoo, että luonnonarvon tilan muutoksen laskutavassa tulee huomioida luonnonarvon keskimääräinen vaste hyvittäviin toimenpiteisiin ja suojeluun ja luonnonarvon keskimääräisen vasteen toteutumisen epävarmuus, koska ennen toimenpiteitä mitattavan alkutilan ja 30 vuoden päästä mitattavan lopputilan erotus ei huomioi sitä, että toimenpiteistä syntyvät hyödyt kertyvät aina viiveellä, ja että eri toimenpiteet muuttavat luonnonarvon tilaa eritahtisesti. Koska heikennyksestä seuraava luontokato toteutuu lähes välittömästi, mutta hyvittävästä toimenpiteistä syntyvä luonnontilan paranema tapahtuu pitkäköllä viiveellä, tulee viive huomioida heikennyksen ja hyvityksen vastaavuutta arvioitaessa, muuten laskenta ei ole tasapainoinen ja hyvitysten täysimääräisyys ei toteudu. Vaste kuvaa toimenpiteestä tulevaisuudessa syntyvää muutosta luonnonarvon tilassa annetun aikaikkunan (30 vuotta) kuluessa, ja sen avulla lasketaan tarkastelujaksolle keskimääräinen muutos tilassa, minkä tulee vastata heikennystä, jotta kokonaisheikentymättömyys voidaan saavuttaa. Taustamuistiossa s. 11 on esimerkillisesti kuvattu vasteen merkitys laskennassa, kuitenkin sekä asetusteksti (§ 3.2 viimeinen lause) että taustamuistion laskuesimerkit (mm. s. 10) käyttävät pelkästään alkutilan ja lopputilan välistä erotusta, mikä on eri asia kuin vasteesta laskettu keskimääräinen muutos. Asetuksen ja taustamuistion välinen ristiriita tulisi korjata niin, että asetuksesta ja ohjeistuksesta ei jää epäselväksi, että tulevaisuudessa syntyviä hyötyjä arvioitaessa muutoksen suuruus lasketaan vasteen kautta.

Lausunnossa todetaan, että Boost -tutkimuskonsortio ja Syke ovat syksyn 2022 ja kevään 2023 välillä useiden työpajojen sarjan, joissa arvioitu keskeisille hyvittäville toimenpiteille keskimääräinen vaste kaikissa luontotyyppiryhmissä keskimääräisille tyypillisille tilanteille, joissa toimenpiteet ovat onnistuneet suunnitelmien mukaan, huomioiden luonnollinen vaihtelu tai sääilmiöiden aiheuttamat poikkeamat. Työtä voidaan pitää parhaana käytettävissä olevana tieteellisenä tietona siitä, mikä on luonnonarvon keskimääräinen vaste hyvittäviin toimenpiteisiin. Nämä vasteet tulevat olemaan vapaaehtoista ekologista kompensatioita tekevien ja hyvityksiä tuottavien toimijoiden sekä ELY-keskusten vapaasti käytettävissä tuotettavien luonnonarvojen määrän arvioimiseen. Asiantuntijatyönä valmistuneiden vasteiden lopputarkistus oli käynnissä lausuntoa annettaessa ja lausunnon mukaan aineistot julkaistaan arviolta kesäkuussa 2023 ja toimitetaan ympäristöministeriölle.

Työssä asiantuntijat ovat arvioineet myös, mikä osuus toimenpiteistä voi epäonnistua niin, että luonnonarvon palautumiskehitys ei toteudukaan ennakoidulla tavalla muusta syystä kuin luonnollisesta vaihtelusta johtuen (ks. edellä) eli joidenkin toimenpide- ja luonnonarvoyhdistelmien puutteellisen tuntemuksen takia, mistä syystä keskimääräisen vasteen toteutumisen todennäköisyys tulee huomioida erikseen. Nämä luvut ovat osa vasteaineistoja, jotka toimitetaan ympäristöministeriölle jälkikäteen sekä julkaistaan.

Lausunnossa ehdotetaan taustamuistissa todettavaksi, että tieteellinen epävarmuus ja nykyarvolaskenta on valmiiksi sisällytetty BOOST-hankkeessa valmiiksi laskettuihin vasteisiin ja antaa ohjeistus, että näitä vasteita tulee käytännön laskennassa hyödyntää. Nämä keskimääräiset vasteet tulevat olemaan vapaaehtoista ekologista kompensatioita tekevien ja hyvityksiä tuottavien toimijoiden sekä ELY-keskusten vapaasti

käytettävissä tuotettavien luonnonarvojen määrän arvioimiseen. Asiantuntijatyönä valmistuneiden vasteiden lopputarkistus on parhaillaan käynnissä.

BOOST-tutkimuskonsortio, Sitra ja ESAELY esittävät, että suojeluhyvityksen suuruutta arvioitaessa tulee huomioida suojelun torjuma luonnonarvon tilan heikkeneminen, ts. kuinka paljon vähemmän luonnontila heikkenee suojelua seuraavan 30 vuoden aikana verrattuna tilanteeseen, missä aluetta ei suojeltaisi, ja että mahdollistaan suojelun mahdollistama luonnonarvon tilan paranemisen huomioiminen hyvityksen laskennassa, koska luontainen sukkessio vertautuu hyvitystoimenpiteenä ennallistamishyvitykseen.

BOOST-tutkimuskonsortio huomauttaa, että kansainvälisissä yhteyksissä suojeluhyvitys on yksiselitteisesti määritelty mekanismiksi, jossa hyöty syntyy torjumalla alueen luonnonarvojen tilan heikkeneminen tai hävittäminen (avoided loss, BBOP 2012, IUCN 2016). Lausunnossa huomautetaan, että tältä osin lausunnon mukaan taustamuistiossa annetaan ristiriitaisia ohjeita siitä, syntykö suojeluhyvityksestä laskettava luonnonarvon lisäys luonnonarvon passiivisen paranemisen kautta (s. 1 ja 4) vai estämällä luonnonarvon tilan heikkeneminen (s. 1 ja 3). Lausunnossa todetaan, että suojelu voi tuottaa vain vähäisen paraneman luonnonarvon tilaan, sillä suojeluhyvitys on luonnonsuojelulain § 100 mukaisesti rajattu luonnontilaltaan edustaviin luontotyyppeihin, joiden lausunnossa tulkitaan olevan lähtökohtaisesti ovat jo lähellä luonnontilaista tai sen kaltaista tilaa. Lisäksi yksi suojeluhyvityksen kriteereistä on, että sitä voidaan käyttää tilanteissa, joissa suojelu tuottaa ennallistamista tai hoitoa paremman ekologisen lopputuloksen. Tällaisia tilanteita ovat mm. luontotyypit, joita ei voida ennallistaa tai hoitaa, eikä näistä näin ollen voi syntyä tilan muutoksesta syntyvää hyötyä.

Sitra ja ESAELY esittävät, että asetuksessa tulisi huomioida suojeluhyvityksen vuotoriski eli luontoarvoihin kohdistuvan paineen siirtyminen suojelun vuoksi toisaalle, esimerkiksi suunnitellun hakkuun kohdistuminen toisaalle, mikä pienentää suojelulla saavutettavaa lisäisyyttä. **BOOST-tutkimuskonsortio** katsoo, että tällainen vuoto pitäisi huomioida kaikkien hyvityskohteiden osalta hyötyä vähentävänä. Konsortion lausunnossa viitataan tieteellisiin artikkeleihin (Ewers & Rodrigues 2008, Oosteree ym. 2012, Grimm & Köppel 2019) ja kansainvälisesti vakiintuneisiin käytänteihin (esim. BBOP 2012, IUCN 2016), mutta ei esitetä, miten tällainen vuoto voitaisiin huomioida muuten, kuin että se jätettäisiin toimijoiden arvioitavaksi asetukseen lisättävällä, lausunnon mukaan yksinkertaisella ja yksiselitteisellä muotoilulla, joka lausunnonantajan mukaan antaisi toimijoille riittävän ohjeistuksen: ”Lisäksi huomioidaan tuotettavien luonnonarvojen vuoto kertomalla tilan muutos tuotettavien luonnonarvojen vuotamattomalla osuudella.”

ESAELY huomauttaa, että virkamiehillä ja muilla toimijoilla ei ole mahdollisuuksia pysyä jatkuvasti perillä parhaasta mahdollisesti tieteellisestä tiedosta. Vaikka asetukseen ei tule tarkkoja kertoimia, pitää huolehtia siitä, ettei vastekertoimien arvioiminen muutu liian hankalaksi ja tulkinnalliseksi. Vastekertoimien määrittäminen tulee tapahtua keskitetysti esim. Suomen ympäristökeskuksen johdolla.

Bioenergia ry, MTK ja SLC katsovat, että tuotettavien luonnonarvohehtaarien määrän laskeminen käytännön soveltamisessa tulee olemaan haastavaa. Kyse on subjektiivisista arvioista ja oletuksista, ei mittamisesta, joten pykälän nimi on harhaanjohtava, ja sen kuuluisi olla ”tuotettavien luonnonarvojen arviointi”.

MMM katsoo, että niin sanotun aikaikkunan 30 vuoden pituutta on perusteltu sillä, että siinä ajassa käytettävissä olevan tutkimustiedon perusteella voidaan arvioida saavutettavan ennallistamistoimenpiteiden riittävä vaikuttavuus, vaikkakin jonkinasteista paranemista luonnontilassa tapahtuu myös tuon aikarajan jälkeen. Jos hyvittävien toimenpiteiden hyöty lasketaan vain 30 vuodelle, suojeluhyvitykseksi pitäisi riittää 30 vuoden määräaikainen suojelu.

Bioenergia ry ja MTK katsovat, että aikajänteeksi valittua 30 vuotta on perustelumuistion luonnoksessa selostettu erittäin suppeasti ja keskimääräisen aikaoletuksen tekeminen tuntuu osin epätarkoituksenmukaiselta, kun luonnonhoito- ja ennallistamistoimet sekä suojelu vaikuttanevat tilanteesta riippuen hyvin erilaisella nopeudella.

ProAgria puolestaan pitää 30 vuoden aikaa pitkänä ennustamiseen ilmastonmuutos huomioiden.

MMM toivookin selkeyttävän, miten ilmastonmuutoksen vaikutukset hyvittäviin toimenpiteisiin otetaan huomioon eli voiko jossain vaiheessa tulla vastaan tilanne, että alue, jolla on tehty ekologinen kompensatio, muuttuu ilmastonmuutoksen johdosta siten, ettei se enää kompensoi alkuperäistä ja pitäisikö ilmastonmuutokseen liittyvä epävarmuus ottaa huomioon ennakoiden arvioitaessa hyvittäville toimenpiteillä ja suojeluhyvityksellä tuotettavan luonnontilan muutoksen suuruutta.

BOOST -tutkimuskonsortio pitää ongelmana, että säännöksen muotoilu mahdollistaa 30 vuotta lyhyemmän ajan hyvitysten laskemiseksi ja katsoo, että tulevaisuudessa tuotettavat luonnonarvot tulisi aina ehdoitta velvoittaa laskettavaksi 30 vuoden aikaikkunan yli. Ajanjakso on tarpeen vakioida hyödyn laskentaa varten, koska hyödyn määrä riippuu nykyarvolaskennasta. Jos ei etukäteen ole määrätty, miltä ajanjaksolta hyöty tulee laskea, muuttuu laskenta iteratiiviseksi eli on etsittävä ajanjaksoa, jonka yli laskettaessa kyseisellä nykyarvolaskennan korolla hyödyn määrä on riittävä vastaavuuden saavuttamiseksi.

MTK pitää asetusluonnoksen ymmärrettävyyden kannalta hankala sitä, että pykäläluonnoksessa viitataan 5 §:ään luonnontilassa tapahtuvan muutoksen osalta, vaikka se, mitä muutoksella tarkoitetaan, sisältyy nimenomaan 3 §:ään, joten eri pykälien keskinäistä suhdetta tulisi selkiyttää harkitsemalla uudelleen esimerkiksi pykälien järjestystä.

BOOST -tutkimuskonsortio ehdottaa säännöksen uudelleen muotoiluksi:

"Hyvittäville toimenpiteillä ja suojeluhyvityksellä tuotettavat luonnonarvot ilmoitetaan luonnonarvohehtaareina. Tuotettavien luonnonarvohehtaareiden määrä lasketaan kertomalla luonnonarvon tilan muutos muutoksen kohteena olevan alueen pinta-alalla.

Hyvittäville toimenpiteillä ja suojeluhyvityksellä tuotettava luonnonarvon tilan muutos arvioidaan käyttäen parasta käytettävissä olevaa tieteellistä tietoa siitä, mikä on luonnonarvon keskimääräinen vaste hyvittäviin toimenpiteisiin ja suojeluun 30 vuoden aikana.

Luonnonarvon tilan muutosta arvioitaessa huomioidaan tieteellinen epävarmuus hyvittävien toimenpiteiden ja suojeluhyvityksen vasteessa kertomalla tilan muutos vasteen toteutumisen todennäköisyydellä.

Lisäksi huomioidaan tuotettavien luonnonarvojen vuoto kertomalla tilan muutos tuotettavien luonnonarvojen vuotamattomalla osuudella."

4.4. 4 § Heikennettävien luonnonarvojen mittaaminen

Heikennettävän alueen kunkin luontotyyppin ja luonnonsuojelulain 77–78 §:ssä tarkoitettujen eliölajin elinympäristön heikennys ilmoitetaan luonnonarvohehtaareina.

Heikennyksen määrä luonnonarvohehtaareina lasketaan kertomalla luonnonarvon tilassa tapahtuva muutos muutoksen kohteena olevan alueen pinta-alalla.

Luonnonarvon tilan muutos on 5 §:n mukaisesti ennen heikennystä arvioidun tilan ja

heikentävien toimenpiteiden seurauksena muodostuvan tilan erotus. Heikennettävän luonnonarvon uhanalaisuus huomioidaan kertomalla luonnonarvohehtaarit jäljempänä 6 §:ssä tarkoitetulla heikennettävän luonnonarvon uhanalaisuuskertoimella.

Syke katsoo, että asetuksessa tulisi täsmentää yhtenäisten luontotyyppimuodostumien heikentämistä ja hyvittämistä täsmennetään asetukseen, koska epäselväksi jää esimerkiksi tilanne, jossa heikennystä esitetään yhdelle hehtaarille luontotyypistä, jonka esiintymä on kaksi hehtaaria.

Kymenlaakson liitto esittää, että tulisi arvioida myös, kuinka paljon tuhottava luontoarvo olisi kehittynyt passiivisella suksessiolla 30 vuoden aikana, jotta varmistetaan monimuotoisuusarvojen todellinen lisäisyys suhteessa menetettyihin luontoarvoihin.

Bioenergia ry ja MTK kysyvät, miksi heikennys ilmoitettaisiin luonnonarvohehtaareina vain luonnonsuojelulain 77-78 §:n eliölajien osalta, jos vapaaehtoista ekologista kompensatiota on mahdollista tehdä myös muiden luonnonsuojelulain soveltamisalaan kuuluvien eliölajien ja niiden elinympäristöjen osalta ja mittayksikköä muiden eliölajien ja niiden elinympäristöjen osalta käytettäisiin. Lausunnossa pidetään pykälän käytännön soveltamista haastavana, koska kyse ei mittaamisesta, vaan arvioinnista.

SLC vill i mätning av försämrade naturvärde antyda samma som i föregående paragraf. Ifall hotade naturtyper multipliceras med en koefficient borde samma praxis enligt SLC utföras på områden som genom restaurering ämnas nå ett liknande tillstånd som det försämrade området.

4.5. 5 § Luonnonarvon tilan arviointi

Luontotyypin ja 4 §:ssä tarkoitetun eliölajin elinympäristön tila arvioidaan kymmenesosan nousevissa luokissa, joissa 0 on luonnontilansa menettänyt ja 1 on luonnontilainen tai luonnontilaiseen verrattava.

Kunkin luontotyypin tila arvioidaan liitteessä 1 esitettyjen luontotyypin ominaispiirteiden painotettuna keskiarvona, jossa ensisijaisen ominaispiirteen painoarvo on kaksinkertainen.

Eliölajin elinympäristön ominaispiirteet määritetään yksittäistapauksellisesti parhaan käytettävissä olevan tieteellisen tiedon perusteella.

Tilanteessa, jossa luontotyypin esiintymän tai lajin elinympäristön tilaa ennen muutosta ei voida varmuudella arvioida johonkin luokkaan, se arvioidaan vaihtoehtoisista ylempään luokkaan.

MMM katsoo, että on asetuksen mukaisesti perusteltua ja tarpeellista määrittellä arviointikriteereinä käytettävät ominaispiirteet luontotyyppikohtaisesti. Osa ominaispiirteistä on hyvin abstrakteja ja siten alttiita subjektiivisuudelle; arvioinnissa niiden täyttymisen astetta joudutaan käytännössä arvottamaan. On erityisen tärkeää varmistaa, että luonnontilan arviointia tehdään yhdenmukaisin periaattein, jotta järjestelmän uskottavuus ja toisaalta hyväksyttävyyys voidaan taata.

KASELY n mielestä on syytä pohtia, tulisiko muu huomionarvoinen lajisto mainita kaikkien tai ainakin useimpien luontotyyppien ominaispiirteinä.

MTK viittaa siihen, mitä se on 2 §:n kohdalla lausunut laatua kuvaavien luokkien määrästä ja siihen mahdollisesti liittyvistä tulkintahaasteista sekä luonnontilaisen ja luonnontilaiseen verrattavan alueen katsomisesta samanarvoiseksi. Pykäläotsikkoa tulisi täsmentää siten, että siitä ilmenisi selkeämmin pykälässä olevan kyse nimenomaan luontotyyppihehtaarin laadullisen osan arvioimisesta. Pykälätekstissä tulisi selventää myös sitä, että pykälässä on kyse sekä ennen heikennystä vallitsevan tilan arvioimisesta että hyvittävien toimenpiteiden seurauksena saavutetun tai saavutettavan tilan arvioimisesta.

MTK kehottaa harkitsemaan, voisiko säännöstä täsmentää siltä osin, onko kyse siis siitä, että kukin listattu ominaispiirre arvioidaan erikseen ja kullekin niistä annetaan erikseen arvo nollan ja yhden väliltä, minkä jälkeen yksittäisten ominaispiirteiden arvot yhdessä muodostavat painotuksen sisältävän keskiarvolaskennan kautta yhden luontotyyppin laadullista tilaa kuvaavan arvon, jota luonnonarvohehtaarin laskennassa käytetään.

MTK katsoo lainsoveltamisen ennakoitavuuden ja yhdenvertaisuuden kannalta varsin potentiaalisena ongelmana, että vaikka lainsäädäntöä perusteltiin luonnonsuojelulain uudistamisen yhteydessä nimenomaan ekologisen kompensaaation pelisääntöjen selkiyttämiseksi, lainsäädännössä ei lopulta kuitenkaan määriteltäisi mitään reunaehtoja eliölajien elinympäristöjen ominaispiirteiden arvioimiselle.

Myös **ProAgria** pitää lajien elinympäristön tilan arvioinnin perustumista yksittäiseen arviointiin haasteellisena, kun se ei ole tutkimuksellisesti mitattavissa, joten toleranssi arvioiden välillä voi olla suuri.

MTK kiinnittää huomiota siihen, että 4 momentin mukaan tilanteessa, jossa luontotyyppin esiintymän tai lajien elinympäristön tilaa ennen muutosta ei voida arvioida johonkin luokkaan, se arvioidaan vaihtoehtoisista ylempään luokkaan, mutta asetuksessa ei lausuta siitä, miten toimittaisiin niissä tilanteissa, joissa ollaan arvioimassa tilaa muutoksen jälkeen.

SLC Behandlingen av hur olika naturtyper klassificeras är enligt SLC bristfälligt. Klassificeringen kan enligt förordningen bli mycket subjektiv och därmed även sätta olika aktörer i en ojämlig position. Bedömningen av tillståndet för naturtyp borde enligt SLC testas genom pilotprojekt och förordningen även här anpassas enligt denna testning.

Green Carbon Finland Oy katsoo olevan hyvä, että epäselvissä tilanteissa vastaavasti myös hyvitysalueen luonnonarvon tila arvioidaan paremmaksi.

4.6. 6 § Uhanalaisuuskerroin

Luontotyyppien uhanalaisuuskerroimet ovat:

a) 1,52 äärimmäisen uhanalaiselle luontotypille (CR) määriteltynä luontotyyppin häviämisen todennäköisyydellä, joka on yli 50 prosenttia tulevan 50 vuoden aikana;

b) 1,14 erittäin uhanalaiselle luontotypille (EN) määriteltynä luontotyyppin häviämisen todennäköisyydellä, joka on yli 20 prosenttia tulevan 50 vuoden aikana;

c) 1,03 vaarantuneelle luontotypille (VU) määriteltynä luontotyyppin häviämisen todennäköisyydellä, joka on yli 10 prosenttia tulevan 100 vuoden aikana.

Eliölajien uhanalaisuuskerroimet ovat:

a) 8,0 äärimmäisen uhanalaiselle lajille (CR) määriteltynä luontotyypin häviämisen todennäköisyydellä, joka on yli 50 prosenttia tulevan 10 vuoden aikana;

b) 1,4 erittäin uhanalaiselle lajille (EN) määriteltynä luontotyypin häviämisen todennäköisyydellä, joka on yli 20 prosenttia tulevan 20 vuoden aikana;

c) 1,03 vaarantuneelle lajille (VU) määriteltynä luontotyypin häviämisen todennäköisyydellä, joka on yli 10 prosenttia tulevan 100 vuoden aikana.

Eliölajin ja luontotyypin uhanalaisuusluokka määrittyy kunkin viimeisimmän kansallisen uhanalaisuusarvioinnin perusteella.

OM pitää sääntelyä on osin vaikeaselkoisena. Säännöksen 2 momentissa "uhanalaisuusluokka" viitanee saman pykälän 1 momentissa tarkoitettuihin eriasteisesti uhanalaisiin luontotyyppihin ja eliölajeihin, mutta se ei kuitenkaan käy asetuksesta ilmi. Häviämistodennäköisyyden merkitys uhanalaisuuskertoimelle vaikuttaa perusteelta tekstiltä, joka kuuluu muistioon.

MMM esittää uhanalaisuuskertoimen arviointikriteerien yksinkertaistamista siten, että kerroin perustuisi vain lajien uhanalaisuusluokkaan, koska luontotyypin häviämishuomio liittyy keskeisesti sille luonteenomaisen lajiston häviämiseen.

Syke ja **BOOST -tutkimuskonsortio** esittävät, että luontotyyppien uhanalaisuusluokan osalta tulisi huomioida alueellinen uhanalaisuus (Etelä- ja Pohjois-Suomi).

ESAELY pitää uhanalaisuuskertoimia hyvin matalina varsinkin luontotyyppien ja vaarantuneiden lajien osalta. Epävarmuudet huomioiden kertoimien tulisi olla selvästi korkeampia, koska todennäköisesti uhanalaisten luontotyyppien korvaaminen on vaikeaa.

KASELY huomauttaa kirjoitusvirheestä eliölajien uhanalaisuuskertoimien määrittelyssä. Lajien osalta tulee pyrkiä huomioimaan myös geneettisen monimuotoisuuden häviäminen sellaisissa tapauksissa, että lajin osapopulaatioiden geenit poikkeavat toisistaan.

Metsähallitus ei vastusta esitetyn suuruisia kertoimia kompensatiolaskelmissa, mutta asetuksen perustelumuioston tekstiä tulisi tarkistaa, koska sekä lajien että luontotyyppien uhanalaisuuden arviointi on perustunut Suomessa lähes poikkeuksetta IUCN:n kriteereihin A-D, eikä Suomen lajeille tai luontotyypeille ei siis ole määritetty häviämistodennäköisyyksiä.

Bioenergia ry katsoo, että uhanalaisuuskertoimien määrittely perusteineen tulisi selvittää.

MTK katsoo, että asetustekstin selkeyden parantamiseksi pykälätekstissä voisi riittää vain kunkin uhanalaisuusluokan osalta kertoimen mainitseminen.

BOOST -tutkimuskonsortio toteaa, että uhanalaisuusarvioinnissa joillekin luontotyypeille on arvioitu uhanalaisuuden vaihteluväli (esim. NT-VU). Varovaisuusperiaatteen mukaisesti tällaisten luontotyyppien uhanalaisuus tulisi käsittää uhanalaisemman vaihtoehdon mukaisena, mikä tulisi asetuksessa säätää.

BOOST -tutkimuskonsortio ja **Birdlife Suomi** katsovat, että luontotyypit, joiden punaisen listan luokitus on NT (silmällä pidettävä) tai DD (puutteellisesti tunnettu) tulisi sisällyttää mukaan asetukseen uhanalaisten luontotyyppien rinnalle.

SLC anser att i förordningen behandlas hotade naturtyper i större utsträckning än annan natur. Det vore bra att i förordningen klargöra förhållandet mellan dessa tydligare, detta skulle bidra till förordningens begriplighet.

4.7. 7 § Luonnonarvovastaavuus

Luonnonsuojelulain 101 §:n 2 momentissa tarkoitettuna uhanalaista luontotyyppiä vastaavana pidetään luontotyyppiä, joka kuuluu samaan asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuun luonto-tyyppiryhmään kuin heikennettävä luontotyyppi. Mikäli tällaista luontotyyppiä ei ole, vastaavana pidetään luontotyyppiä, joka kuuluu samaan luontotyypin pääryhmään kuin heikennettävä luontotyyppi.

Muuhun kuin uhanalaiseen luontotyyppiin kohdistuva heikennys on hyvittävä samaan asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuun luontotyyppiryhmään kuuluvaan luontotyyppiin kohdistuvin toimenpitein tai uhanalaisempaan, saman luontotyypin pääryhmään kuuluvaan luontotyyppiin kohdentuvin toimenpitein.

Uhanalaisen eliölajin elinympäristön heikennyksen hyvittämisen luonnonarvovastaavuus arvioidaan yksittäistapauksellisesti parhaan käytettävissä olevan tieteellisen tiedon perusteella.

OM, Kuntaliitto, Bioenergia ry, UUDELY, EK, MARA ry ja MTK katsovat, että kun laissa ei säädetä lainkaan ei-uhanalaisen luontotyypin heikennyksestä, asetuksella ei voitaisi antaa 2 momentissa tarkempia säännöksiä asiasta.

MMM pitää säännöstä tarpeellisena ja perusteltuna.

Sitra pitää luontoarvovastaavuuden osalta on hyvänä, että asetuksessa on sallittu joustoa saman luontotyyppiryhmän sisällä. Erityisesti nk. parempaan vaihtaminen, eli hyvityksen kohdistaminen perustellusta syystä arvokkaampaan/uhanalaisempaan luontotyyppiin, on sekä järjestelmän hallinnollisen toimivuuden että ekologisen lopputuloksen kannalta perusteltua. Se kuitenkin pohtii lausunnossa, tulisiko asetuksessa tarkentaa sallittavan jouston rajoja siitä näkökulmasta, että jos kohteen luontoarvoja ei ole käytännössä tai edes teoriassa mahdollista hyvittää, kuuluisiko kyseinen luontoarvo talouskäytön sijasta suojelun piiriin.

ESAELY huomauttaa, että uhanalaisempien luontotyyppien korvaaminen vastaavalla tai uhanalaisemmalla luontotyyppillä ei läheskään aina ole mahdollista edes luontotyyppiryhmän sisällä. Vapaaehtoisessa kompensaatiossa vastaavuuskriteerit johtavat helposti tilanteeseen, ettei kompensatio käytännössä ole mahdollista. Vapaaehtoisesta kompensaatiossa ei myöskään tule suoraa painetta välttää korvaamattomien luontotyyppien heikentämistä.

Bioenergia ry ja MTK katsovat jäävän epäselväksi, mitä sääntely edellyttää ei-uhanalaisten luonnonarvojen luonnonarvovastaavuuden osalta. Lainsäädännössä ei myöskään määriteltäisi mitään reunaehtoja uhanalaisten eliölajien elinympäristöjen luonnonarvovastaavuuden arvioimiselle. Lisäksi ne huomauttavat, että luonnonsuojelulakiin eduskunnassa tehtyjen muutosten myötä uuteen luonnonsuojelulakiin ei sisälly uhanalaisen luontotyypin määritelmää, joten voidaanko uhanalaisia luontotyyppisiä määritellä asetuksessa.

UUDELY pitää ongelmallisena, että ei-uhanalaisiin luontotyyppisiin lukeutuu puutteellisesti tunnettuja (DD) sekä arvioimatta jätettyjä (NE) luontotyyppisiä, jotka kuitenkin tosiasiallisesti voivat olla uhanalaisia, sekä

silmälläpidettäviä (NT) luontotyyppejä, joiden status voi laskea uhanalaiseksi. Näiden sivuuttaminen luonnonarvovastaavuuden säännöksissä voi johtaa luonnonarvojen heikentymiseen.

Tulkinnan sujuvoittamiseksi olisi syytä esittää mahdollisimman selkeästi, mihin "luontotyyppiryhmällä" ja "luontotyyppien pääryhmällä" liitteessä 1 viitataan.

MTK huomauttaa 7.1 §:n osalta, että laintasolla vastaavuuteen liittyy myös uhanalaisuuden taso, sillä edellä todetusti uuden luonnonsuojelulain 101.2 §:n mukaan kyseessä on oltava vastaava, yhtä uhanalainen tai uhanalaisempi luonnonarvo, kun asetuksessa vain tarkennetaan vastaavuuden käsitettä, joten se on huolissaan, että asetus olisi laintasaisen sääntelyn kanssa ristiriidassa.

MTK pitää liitteen 1 otsikointia epäselvänä suhteessa edellä mainittuihin säännöksiin ja katsoo, että säännöksissä käytettyjen luontotyyppiryhmä ja luontotyyppien pääryhmä käsitteiden yhteys liitetaulukon jää epäselväksi. Liitetaulukossa tulee yksiselitteisen selvästi esimerkiksi otsikoinnilla osoittaa, mitkä luontotyypit kuuluvat samaan luontotyyppiryhmään ja mitkä puolestaan samaan luontotyyppien pääryhmään.

ProAgria pohtii, löytyykö kaikille uhanalaisille lajeille todellisuudessa luonnonarvovastaavuudet.

WWF pitää kompensointia samalla luontotyyppillä ja samalla luonnonmaantieteellisellä alueella oikeana lähtökohta ekologiselle kompensatiolle ylipäänsä. Uhanalaisten luontotyyppien ja lajesiintymien kohdalla tämä on kuitenkin erityisen tärkeää, sillä - kuten esityksen perusteluissa todetaan - ilman vastaavuusvaatimusta jo valmiiksi lajin tai luontotyyppien tilanne heikkenisi edelleen, mitä nimenomaan pyritään estämään.

Mahdollistettaessa niin sanottu joustava hyvitys tilanteessa, jossa heikennystä ei voida luonnontieteellisistä syistä hyvittää samaan luonnonarvoon kohdistuvin toimenpitein, tulisi soveltaa edelleen korotettua hyvityskerrointa.

On kannatettava lähtökohta, että joustava hyvitys soveltuu paremmin ei-uhanlaisiin luonnonarvoihin, eli että ei-uhanlaisten luontotyyppien osalta olisi mahdollista hyvittää heikennys saman luontotyyppiryhmän luontotyyppillä.

4.8. 8 § Hyvityksen täysimääräisyyden arviointi

Hyvitys on luonnonsuojelulain 98 §:ssä tarkoitetulla tavalla heikennystä vastaava, kun heikennyksen hyvityksenä esitettävien tuotettavien luonnonarvojen määrä on edellä 3 §:n mukaisesti luonnonarvohehtaareina laskettuna vähintään yhtä suuri kuin heikennettävän alueen 4 §:n mukaisesti laskettu heikennys.

Jos hyvittäville toimenpiteillä tuotettavaa tilaa ei ole luonnonsuojelulain 104 §:ssä tarkoitettua päätöstä tehtäessä täysimääräisesti saavutettu, tuotettavien luonnonarvohehtaareiden määrä lasketaan nykyarvoon käyttäen vuosittaista 1,5 prosentin korkoa täysimääräisyyden saavuttamisajankohtaan asti. Hyvittäville toimenpiteillä tuotettava tila katsotaan saavutettavan 30 vuoden kuluttua perustavien toimenpiteiden toteuttamisesta, ellei toisin ole todettu hyväksytyssä hyvittämissuunnitelmassa tai hyvitysalueen luonnonarvojen uudelleen arvioinnissa.

Suojeluhyvityksellä tuotettava tila katsotaan aina saavutettavan 30 vuodessa 104 §:n mukaisen päätöksen tekemisestä. Suojeluhyvityksellä tuotettavien luonnonarvohehtaareiden määrä lasketaan nykyarvoon käyttäen vuosittaista 1,5 prosentin korkoa.

MMM katsoo järjestelmän toimivuus, tavoitteet sekä luontoarvojen kehittymiseen liittyvä epävarmuus huomioiden, että hyvityksellä tavoiteltavan tulevaisuuden arvon nykyarvon käyttämisestä vastaavuuden todentamisessa voitaisiin luopua, sillä se yksinkertaistaisi järjestelmää, ilman että se heikentäisi järjestelmän tavoitteiden toteutumisen todennäköisyyttä. Vaikka diskonttaamisessa käytettävä korko onkin maltillinen, vaikuttaa se merkittävästi tulevaisuudessa saavutettavan hyvityksen arvoon päätöshetkellä.

Syke ja **BOOST -tutkimuskonsortio** katsovat, että säännöksessä tulisi selkeyttää ero hyvityssuunnitelman mukaisesti toteutetun, jo olemassa olevan luonnonarvon, ja vasta tulevaisuudessa syntyvän luonnonarvon ero, kun niitä käytetään kompensatiohyvityksenä. Säännöksessä olisi selkeämpää todeta, että kompensaatiossa huomioidaan ne luonnonarvot, jotka tuotetaan 30 vuoden aikana tarkasteluajankohdasta alkaen, koska ennallistamisen tai kunnostamisen toimenpiteiden toivottujen ekologisten vaikutusten toteutuminen sekä luontotyyppien luontainen sukkessio voivat kestää useita vuosikymmeniä.

BOOST -tutkimuskonsortion mukaan jo toteutuneiden hyötyjen kohdalla ei tarvitse määrittää ajanjaksoa, jonka yli hyödyt voidaan laskea, tai käyttää nykyarvolaskentaa, koska kaikki nykyhetken ja perustavien toimenpiteiden välisenä aikana realisoituneet hyödyt voidaan laskea saavutetuksi luonnon paranemaksi. Lisäksi etukäteen tuotettujen luonnonarvojen määrä voidaan todentaa, jolloin niiden laskemiseen ei tarvitse soveltaa vastetta ja sen epävarmuutta. Käytännössä etukäteen tuotettujen hyvitysten määrän arviointi tapahtuu luonnonarvon tilan uuden arviointihetken ja hyvityssuunnitelman teko hetken välisenä erotuksena. Tämä poikkeaa oleellisesti siitä, miten tulevaisuudessa tuotettavat hyödyt on laskettava. Lausunnossa on perusteltu etukäteen tuotettujen ja tulevaisuudessa tuotettavien hyötyjen erillistä laskemista sillä, että toimija saattaa käyttää tuottamiaan hyvityksiä vasta esimerkiksi 20 tai 50 vuoden kuluttua hyvityssuunnitelmansa tekemisestä, jolloin hänellä pitäisi olla mahdollisuus käyttää kaikki se hyöty, mikä on 20 tai 50 vuoden aikana hänen hyvitysalueellaan syntynyt ja hänen tulisi voida kummankin esimerkkiajan kohdalla tehdä myös uusi hyvityssuunnitelma tulevan 30 vuoden ajalle. Laskutapa, jossa huomioidaan sekä etukäteen tuotetut että käyttöhetkellä 30 vuotta eteenpäin arvioidut hyödyt, on omiaan luomaan kannusteen sille, että etukäteen tuotettavia hyvityksiä kannattaa lähteä tekemään.

Syke katsoo, että säännöksen 1 momenttiin tulisi lisätä lause: "Virtavesissä luonnonarvohehtaarin laskennassa hyvitysalueen rannan pituussuuntaisen matkan on oltava vähintään sama kuin heikennettävällä alueella riippumatta uoman leveydestä."

ESAELY Asetuksen ja muistion teksti kaipaisivat selkeyttämistä diskonttauksen käyttämisen suhteen, sillä muistio ja asetus vaikuttaisivat olevan jossain määrin ristiriidassa keskenään. Lisäksi diskonttausta kannattaisi avata ja laskukaava kirjoittaa auki, sillä terminä diskonttaus voi olla monelle vieras.

Syken mukaan asetuksessa voisi myös selventää, että korko on diskonttokorkotyyppinen, jonka avulla huomioidaan, että olemassa oleva, jo tuotettu luonnonarvo on kompensatation näkökulmasta arvokkaampi kuin tulevaisuuden toistaiseksi toteutumaton hyöty. Lisäksi olisi hyvä tarkentaa, että diskonttokorko koskee toteutumattomia, hyvityssuunnitelmassa arvioituja tulevaisuuden luonnonarvoja. Koron laskennassa tulisi huomioida erilaiset vasteet, joita tarvitaan tuotettavien luonnonarvojen mittaamiseen.

LUKE Hyvityksen täysimääräisyyden arviointia tulisi yksinkertaistaa. Säännöksen terminologia on jossain määrin harhaanjohtavaa. Nykyarvoistaminen viittaa tulevien rahavirtojen yhteismitallistamiseen päätöksentekohetken rahan arvon kanssa. Luonnonarvohehtaarit taas ovat fyysisiä varantoja, joita ehdotuksessa tarkastellaan kahtena ajankohtana (nyt vs. 30 vuoden päästä). Nykyarvoistamisen perusteina pidetään taloustieteessä mm. kauempana ajassa realisoituvaa hyötyä ja mahdollisuutta saada korkoa investoinneille. Asetusehdotuksessa esitetyle täysimääräisyyden ajankohdasta riippuvalle ylikompensoinnille parempi peruste on hyvitystoimien onnistumisen epävarmuus. Asetusehdotuksessa nykyarvoistaminen yhdessä heikentymättömyysvaateen kanssa tuottaa 1,5 kertaisen luonnonarvohehtaarien ylikompensoinnin 30 vuoden ajanjaksolla ja ehdotetulla 1,5 % diskonttokorolla käyttäen diskreettiaikaista diskonttaamista. Mikäli haluttu luonnontila saavutetaan aiemmin, on 20 vuodelle kerroin 1,3 ja 10 vuodelle 1,1. Asetusehdotus ei mainitse käytettävää laskentakaavaa; jatkuva-aikaisella diskonttaamisella tulos on kuitenkin lähes sama.

On epäselvää, miten hyvitysalueen luonnonarvojen uudelleenarvioinnissa todetut muutokset vaikuttavat kompensointiin, tai milloin tällainen toimi tapahtuisi.

LUKE ehdottaa säännöksen muotoilun muuttamista seuraavasti: Suojeluhyvityksen luonnonarvohehtaarien määrää korotetaan 1,5 epävarmuuskertoimella. Mikäli suojeluhyvitys on perustellusti ennakoitavissa täysimääräiseksi ennen kuin 30 vuoden määräaika on saavutettu, voidaan epävarmuuskerrointa suhteuttaa vastaavasti alimmillaan kertoimeen 1.

Sitra katsoo, että asetuksessa määritelty 30 vuoden aikaikkuna, jossa vasteen tuottamista mitataan, on perusteltu ja linjassa kansainvälisten kokemusten kanssa. On myös tärkeää, että tulevaisuudessa toteutuvat hyvitykset diskontataan nykyarvoon.

Metsähallitus katsoo, että asetusluonnoksessa tulisi vielä tarkemmin kuvata ja perustella, mihin 30 vuoden määräaika suojeluhyvityksen osalta perustuu, jos kyse on kuitenkin lähtökohtaisesti alueista, jotka ovat arvokkaita ja luonnontilaltaan edustavia.

Kymenlaakson liitto pitää 30 vuoden aikaikkunaa suhteellisen pitkänä, kun huomioidaan mm. kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian tavoite pysäyttää monimuotoisuuden köyhtyminen 2030 mennessä ja uhanalaisten lajien ja luontotyyppien osalta vuoteen 2035 mennessä. On ymmärrettävää, että joidenkin luontotyyppien kehitys kohti hyvitystoimilla tavoiteltua tilaa vaatii vuosikymmeniä, mutta hyvityssuunnitelmissa tulisi varmistaa, että ehdotetut kompensatiotoimet on suunniteltu siten, että ne johtavat mahdollisimman nopeaan luonnonarvojen lisäisyyteen.

Kompensaatiotoimien kohteeksi sopivien alueiden harkinnassa tulisi huomioida myös ekologiset yhteydet ja niiden edistäminen. Esimerkiksi Kymenlaakson maakuntakaava 2040 osoittaa useita maakunnallisesti merkittäviä sini-viheryhteystarpeita. Ekologinen kompensatio tukisi kaavamerkintöjen tavoitetta eliöiden liikkumisen ja elinympäristöjen kytkeytyneisyyden parantamisesta.

MTK katsoo, että ainakin 1 momentin osalta kyse sääntelystä, joka koskisi sitä, miten heikennyksen täysimääräisyyttä arvioitaisiin ja kyseenalaistaa, voidaanko tällaista asetustasoista sääntelyä tehdä lainkaan ottaen huomioon valtuussäännökset.

MTK huomauttaa, että pykäläluonnoksen 2 ja 3 momentit eivät pykäläotsikon perusteella vaikuta soveltuvan tähän pykälään lainkaan, sillä niissä ei ole kyse niinkään täysimääräisyyden arvioinnista, vaan pikemminkin asetusluonnoksen 2-5 §:ssä säädettyihin asioihin kytkeytyvistä seikoista. Jatkovalmistelussa on muodostettava perusteltu näkemys siitä, minkä asian tarkentamisesta diskonttauksessa ja aikajänteen

määrittelyssä on oikeastaan kyse, eli onko kyse sellaisista asioista, joista voidaan valtuussäännökset huomioon ottaen ylipäätään asetuksella säätää. Jos säätäminen katsotaan mahdolliseksi, MTK kehottaa harkitsemaan, miten asetusluonnoksen kokonaisuuden johdonmukaisuutta heikentävä, säännösten sijoittelusta johtuva ongelma voitaisiin korjata.

Pykäläluonnoksen 2 momentin osalta sekä diskonttausta että valittua korkoa on selostettu perustelumuioston luonnoksessa varsin suppeasti. Epäselväksi vaikuttaa jäävän ainakin se, miten diskonttaus laskennassa käytännössä tehtäisiin.

On myös epäselvää, mitä tarkoitetaan hyvitysalueen luonnonarvojen uudelleen arvioinnilla, kun tällaisesta menettelystä ei säädetä laintasolla, joten asetuksen sääntelyllä ei voida luoda prosessiin uutta menettelyvaihtetta.

On epäselvää, miksi oletetaan suojelun tuottavan täysimääräisen hyödyn vasta 30 vuoden kuluttua. Jos suojelun kohteena on jo suojeluhetkellä luonnonarvoiltaan erittäin korkeatasoinen kohde, mihin perustuu tarve tulevaisuuden tilan oletukselle ja diskonttaukselle.

SLC Beskrivningen av hur tidpunkten för när olika naturvärden anses uppnås och hur denna tidpunkt skall beaktas är enligt SLC mycket oklar och borde förtydligas. Den vetenskapliga grunden för hur och om naturtyper återställs är oklar, tidpunkten för när och i vilken takt detta sker är ännu mera oklar. SLC ställer sig kritisk till användning av diskontering eftersom den exakta tidpunkten är svår att fastslå. Däröver är det enligt SLC fel att diskontera framtida producerade naturvärden till nuläget ifall inte samma praxis gäller även försämringen. Beroende på åtgärder sker inte försämringen på en gång utan försämringen kan vara sakta eller ske i olika etapper.

BOOST -tutkimuskonsortio katsoo, että etukäteen tuotettujen ja tulevaisuudessa tuotettavien hyötyjen suhdetta käsitellään esimerkinomaisen ehdollisen lauseen kautta varsin epäselvästi. Momentissa kaksi olevan epäselvyyden voisi poistaa erottamalla selvästi etukäteen ja tulevaisuudessa tuotettavien hyvitysten kohtelun. Kohdassa tulisi ensinnäkin selvästi todeta, että heikennyksen vastaavuutta arvioitaessa voidaan käyttää sekä etukäteen että tulevaisuudessa tuotettavia luonnonarvoja tai niiden yhdistelmää. Sen jälkeen voidaan viitata § 3 tulevaisuudessa tuotettavien luonnonarvojen laskemiseksi ja mainita, että tulevaisuudessa tuotettaviin luonnonarvoihin tulee aina soveltaa nykyarvolaskentaa. Tämän lisäksi tarvitaan viittaus toistaiseksi puuttuvaan tapaan laskea hyvityksen määrä silloin, kun luonnonarvoja on tuotettu etukäteen ja mainita nykyistä selkeämmin, että näihin ei nykyarvolaskentaa tarvitse soveltaa.

Säännöksestä tulisi kohta, mikä mahdollistaa 30 vuotta lyhyemmän ajan hyvitysten tuottamiseksi, koska hyvitysten tuottajan näkökulmasta ei ole myöskään edullista tuottaa hyötyjä lyhyemmän kuin korkeimman sallitun ajanjakson ajalle, koska hyvitysalue tulee joka tapauksessa rajoitetun käytön eli heikentämiskiellon piiriin, kun hyvitykset käytetään. Mitä lyhyemmälle ajalle hyvitykset lasketaan, sitä vähemmän niiden tuottajalla on myytävää. Maanomistajan kannalta ei ole koskaan kannattavaa laskea hyötyjä lyhyemmän kuin 30 vuoden ajalle. Jos taas heikennyksen aiheuttanut toimija haluaa hyvittää haittansa nopeammin, hän voi tehdä sen ostamalla enemmän hyvityksiä kuin mitä hän on haitannut eli tekemällä ylikompensaation. Vaikka syntyvät hyödyt lasketaan edelleen 30 vuodelle § 3 mukaisella tavalla, syntyy hankkeelle kokonaisheikentymättömyys aiemmin kuin 30 vuodessa.

Lausunnon mukaan lause "tila katsotaan saavutettavan" on heikosti muotoiltu ja sanan "tuotettava" korvaaminen sanalla "tavoiteltava" auttaa hieman, vaikkakin lausunnon mukaan momentti on kokonaan tarpeeton.

WWF katsoo, että on väärä ratkaisu, että asetukseen ei ehdoteta sisällytettävän yhteistä epävarmuuskerrointa sen varalle, että hyvittävät toimenpiteet eivät saavuttaisi oletettua vastetta.

Jotta kompensaaation korvaavuus olisi todellisuudessa edes heikennystä vastaavaa, kuten uuden LsL 98 § edellyttää, tulee kertoimen luonnonarvohehtaarien laskennassa olla epävarmuuksien takia aina, myös ei-uhanalaisten luontotyyppien ja lajien osalta, selvästi yli yhden. Vastaavasti uhanalaisten esiintymien kertoimia tulee korottaa nyt esitetyistä. Yhteisen epävarmuuskerroin tulee lisäämistä asetukseen uhanalaisuuskertoimien lisäksi.

Arvokkaimpiin luontokohteisiin, kuten esimerkiksi äärimmäisen uhanalaisten luontotyyppien ja lajien esiintymiin, ekologinen kompensatio ei lähtökohtaisesti sovellu lainkaan: ne ovat korvaamattomia ja sen takia niiden kertoimen tulee vähintäänkin olla huomattavasti suurempi kuin nyt esitetty. Sama koskee tilannetta, jossa uhanalaisen luontotyyppien esiintymät tai uhanalaisen eliölajin elinympäristöt olisivat niin vähälukuisia, että hyvittäminen samalla luonnonarvolla olisi luonnontieteellisesti mahdotonta.

Green Carbon Finland Oy kysyy, tarkoittaako kirjaus hyvitysalueen uudelleen arvioinnista sitä, että yhden hyvitysprojektin toimenpiteitä voitaisiin käyttää toisessa hankkeessa, mikäli osoitetaan että lisäisiä luonnonarvonhehtaareja syntyisikin enemmän kuin alun perin on laskettu.

Lisäksi lausunnossa tiedustellaan, jos toimenpiteet ovat jo tuottaneet täysiarvoisesti tavoitellun luonnonarvohyödyn, eikö tulevia lisäisiä hyötyjä diskontata koko 30 vuoden ajalle samaan tapaan kuin suojelehyvityksen osalta.

4.9. 9 § Hyvityssuunnitelma

Luonnonsuojelulain 103 §:ssä tarkoitettussa hyvityssuunnitelmassa on lisäksi esitettävä hyvitysalueesta seuraavat tiedot:

- 1) kiinteistön ja sen omistajan tiedot;
- 2) kartta tai sen paikkatieto koneluettavassa muodossa;
- 3) luonnonarvojen tila tämän asetuksen 5 §:ssä tarkoitettulla luokituksella;
- 4) hyvittämillä toimenpiteillä tavoiteltu luonnonarvojen tila tämän asetuksen 5 §:ssä tarkoitettulla luokituksella ja sen perusteena oleva tieto;
- 5) hyvittämillä toimenpiteillä tuotettavan tilan saavuttamisajankohta, jos se on vähemmän kuin 30 vuotta toimenpiteiden toteuttamisesta;
- 6) arvio hyvittämillä toimenpiteillä ja suojelehyvityksellä tuotettavien luonnonarvohehtaareiden määrästä.

OM, Kuntaliitto ja **MTK** huomauttavat, että säännöksen sanamuodossa on ilmaistava, että säännöksellä vain täsmennetään lain säännöstä. **MTK** ehdottaa, että säännöksessä ilmenisi paremmin, mitä lain 103.2 §:n kohtaa mikäkin asetusluonnoksen pykälän kohdan on tarkoitettu tarkentavan.

Syke katsoo, että hyvityssuunnitelmassa tulisi olla hyvittävien toimenpiteiden toteuttamisen seurannasta ja toimenpiteiden toteutumisen riskeistä ja niihin varautumisesta sekä käytännön toteuttajan pätevyydestä tehtävään tarkemmat vaatimukset.

Sitra katsoo, että hyvityssuunnitelma on keskeinen instrumentti hyvityksen toteuttamiseksi, mutta ei takaa, että toimet toteutetaan onnistuneesti. Sen vuoksi olisi syytä harkita epävarmuuskertoimen asettamista sen perusteella, kuinka paljon epävarmuuksia hyvityssuunnitelmassa esitettyihin toimiin sisältyy.

Metsähallitus esittää, että ympäristöministeriö antaisi jatkossa yksityiskohtaisempaa sääntelyä tai ohjeistusta riittävästä hyvitystoimenpiteiden seurannasta ja toimeenpanon valvonnasta sekä vaikuttavuuden seurannasta hyvityksen onnistumisen varmistamiseksi. Järjestelmän läpinäkyvyyden kannalta olisi hyvä, mikäli hyvitystoimenpiteiden seuranta ja vaikuttavuus tulisi myös kompensatiorekisterin tai vastaavan varmennuksen piiriin.

Suomen riistakeskus esittää, että pykälään pitäisi lisätä kohta g) Hyvittävien toimenpiteiden ajallinen kesto suhteessa hyvittävään kohteeseen.

BOOST -tutkimuskonsortio katsoo, että e) kohdassa ei tule antaa mahdollisuutta lyhemmän kuin 30 vuoden ajanjakson käyttämiseen.

4.10. 10 § Hyvityksen maantieteellinen vastaavuus

Hyvitysalueen on sijoitettava heikennettävän luontotyyppin tai eliölajin luontaisella esiintymisalueella. Hyvitysalueen on suositeltavaa sijaita mahdollisimman lähellä heikennettävää luontotyyppin tai eliölajin esiintymispaikkaa.

Luonnonsuojelulain 101 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut metsäkasvillisuusvyöhykkeiden osa-alueet ovat:

- 1) hemiboreaalin lounainen rannikkomaa;
- 2) eteläboreaalin Lounaismaa-Pohjanmaan rannikko;
- 3) eteläboreaalin Järvi-Suomi;
- 4) keskiboreaalin Pohjanmaa;
- 5) keskiboreaalin Pohjois-Karjala-Kainuu;
- 6) keskiboreaalin Lapin kolmio;
- 7) pohjoisboreaalin Koillismaa;
- 8) pohjoisboreaalin Peräpohjola;
- 9) pohjoisboreaalin Metsä-Lappi;
- 10) pohjoisboreaalin Tunturi-Lappi.

Luonnonsuojelulain 101 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut merialueet ovat:

- 1) Perämeri;
- 2) Merenkurkku;
- 3) Selkämeri;
- 4) Ahvenanmaa-Saaristomeri;
- 5) Suomenlahti.

Luonnonsuojelulain 101 §:n 1 momentin 1 kohdassa päävesistöalueella tarkoitetaan valtioneuvoston vesienhoitoalueista antaman asetuksen (1303/2004) liitteessä 1 tarkoitettuja vesistöalueita. Mainituissa säännöksessä vesimuodostumatyyppillä tarkoitetaan valtioneuvoston vesienhoidon järjestämisestä antaman asetuksen (1040/2006) 10 §:ssä tarkoitettuja pintavesityyppejä.

OM ja **Kuntaliitto** kiinnittivät lausunnoissaan huomiota asetuksenantovaltuuteen 10 §:n 1 momentin osalta. **Bioenergia ry** ja **MTK** katsoivat, että asetuksenantovaltuus ei mahdollistaisi siitä säätämistä, että hyvitysalueen olisi sijoitettava heikennettävän luontotyyppin tai eliölajin luontaisella esiintymisalueella, koska laissa ei siitä säädetä.

OM, ESAELY, Bioenergia ry, MaRa ja MTK katsoivat, ja **Uudenmaan liitto** esitti epäilyksen, että asetuksessa ei voida antaa suositusta hyvityksen toteuttamisesta mahdollisimman lähellä heikennyspaikkaa. ELY-keskus katsoo, että ekologisesti voi olla järkevämpää keskittää hyvitysalueet isommiksi kokonaisuuksiksi niin luontoarvojen kuin ennallistamistoimien kustannustehokkuuden kannalta.

Kymenlaakson liitto puolestaan piti kirjausta tarpeellisena, koska kaukana heikennyksestä tapahtuva hyvitys johtaisi alueelliseen monimuotoisuuden heikkenemiseen entisestään.

Satakunnan liitto katsoo, että tulisi yhtenä maantieteellistä vastaavuutta koskevana tekijänä ottaa huomioon heikennettävän alueen merkitys osana luonnon ydinalueita ja ekologisia yhteyksiä.

Säännökseen ehdotettuun maantieteelliseen vastaavuuteen suhtaudutaan lausunnoissa pääosin myönteisesti. **Sitra** pitää maantieteellinen vastaavuus määritelmää hyvänä ja toimivana. Liian suppeat alueet tekisivät kompensaatioiden toteuttamisesta tarpeettoman vaikeaa ja voisi vähentää halukkuutta hyödyntää vapaaehtoista kompensaatiota. Myös **MTK** pitää tarkennuksia perusteltuna ja pitää tarpeellisena myös tarkennusta vesiluontotyyppi -käsitteeseen. **SLC** katsoo, että maantieteelliset rajoitukset voivat vähentää kompensaatioiden käytettävyyttä ja esittää tarpeelliseksi selvitystä siitä, miten rajaukset vaikuttavat kysyntään ja tarjontaan.

Syke pitää sisävesien osalta tiukkaa rajausta vesistöalueen osalta ongelmallisena. Vesistöalueesta riippuen alueen koko vaihtelee paljon esimerkiksi yksittäisen joen muodostamasta vesistöalueesta laajoihin vesistöalueisiin, kuten Vuoksen vesistöalue. Kompensaation toteuttamisen kannalta päävesistöalue on useimmissa tapauksissa liian pieni alue ja vesienhoitoalue liian suuri. Pienet rannikkoalueen vesistöt on ryhmitelty järkevästi yhteen, esimerkiksi Suomenlahden rannikkoalue (vesistöt, jotka eivät kuulu muihin päävesistöalueisiin). Sisävesissä kasvillisuusvyöhyke on vaihtoehtoinen ekologisesti perusteltu alueellinen rajaus maantieteellisen vastaavuuden osalta.

Hyvityksen maantieteellisen vastaavuuden osalta **Syke** ehdottaa tarkennusta muistiolounnokseen koskien valuma-alueita sivulla 7 kirjoitettua esimerkiksi seuraavasti: Päävesistöalueen muodostaa vähintään 200 km²:n kokoinen yhden tai useamman laskujoen kautta mereen purkautuvien sisävesien muodostama kokonaisuus. Suomessa näin määriteltäviä päävesistöalueita on 76 kappaletta. Päävesistöalueet voidaan jakaa pienempiin osa-alueisiin, ns. valuma-alueisiin. Suomen ympäristökeskuksen (Syke) laatima valtakunnallinen valuma-aluejako koostuu viidestä hierarkiatasosta, jotka kattavat uomien ja järvien valuma-alueiden lisäksi myös merialueet. Tarkimmalla tasolla valuma-aluejaossa on yli 40 000 valuma-alueita. <https://ckan.ymparisto.fi/dataset/valuma-aluejako1>.

UDEL kiinnittää huomiota siihen, että on epäselvää, luetaanko rannikon välivaluma-alueet mukaan päävesistöalueisiin sisältyviin vesistöalueisiin vai ei. Kuitenkin SYKE:n paikkatietoaineistoissa sekä esimerkiksi järviwikissä ne kuuluvat päävesistöalueisiin (esim. Suomenlahden rannikkoalue 81, https://www.jarviwiki.fi/wiki/Suomen_p%C3%A4vesist%C3%B6t).

Paliskuntainyhdistys esittää, että ekologisen kompensaation olisi kohdistuttava vähintään saman paliskunnan, mieluiten saman tokkakunnan alueelle.

4.11. 11 § Saamelaisyhteisön alue

Luonnonsuojelulain 101 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun saameisyhteisön alue määritellään saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitetulla saamelaisten kotiseutualueella mainitun lain 9 §:n mukaisessa neuvottelussa.

OM katsoo, että valtaa saamelaisyhteisön alueen määrittelemiseen ei voida asetuksella siirtää saamelaiskäräjistä annetun lain mukaiseen neuvotteluun.

Saamelaiskäräjät pitää säännöstä myönteisellä tavalla muotoiltuna ja puolsi pykäläehdotusta tällaisenaan, kuitenkin korjaten kirjoitusvirhe sanassa saamelaisyhteisö.

Lapin liitto katsoo, että käytännössä saamelaisyhteisön alueen määrittely tulee olemaan haasteellista ja mahdollisesti aiheuttamaan ristiriitoja alueella. Se esitti, että laissa ja asetuksessa tulisi käyttää tässä yhteydessä hallinnollisen alueen käsitettä kuten saamelaisten kotiseutualuetta.

4.12. Liite 1

Syke näkee liitteen 1 luontotyyppien ryhmittelyn ja luontotyyppiryhmien ominaispiirteiden listan tärkeänä osana asetusta, sillä se vahvistaa luonnonsuojelulain ja kompensatioasetuksen tulkinnan yhdenmukaisuutta ja parantaa siten myös eri toimijoiden oikeusturvaa.

Syke on ollut mukana järjestämässä asiantuntijatyöpajoja, joissa luontotyyppien tilaa kuvaavia ekologisia piirteitä on tunnistettu ja luontotyyppejä ryhmitetty kompensoitavuuden näkökulmasta. Luontotyyppien osalta Suomen ympäristökeskus toivoo käytettävän tuoreeseen tutkimus- ja asiantuntijatyöhön pohjautuvaa ryhmittelyä. Useat luontotyyppiasiantuntijat ja tutkijat Suomen ympäristökeskuksesta ovat olleet mukana luontotyyppien ryhmittelyn ja ekologisten piirteiden tunnistamisen työpajoissa. Ehdotus luontotyyppien ryhmittelystä toimitetaan ympäristöministeriölle BOOST-tutkimushankkeen kompensatioasetusluonnosta koskevan lausunnon liitteenä.

Asetusluonnoksen liitteessä olevaan luontotyyppien ryhmittelyyn liittyen Suomen ympäristökeskus nostaa seuraavat tarkentavat huomiot:

- Liitteen 1 taulukosta olisi selkeämpää vaihtaa luontotyyppien ryhmittelyjä kuvaavat Lutu 1 ja 2-tasot esimerkiksi "pääryhmäksi" ja "luontotyyppiryhmäksi".
- Itämeren rannikon luontotyypit: Mereisiä ja rannikon luontotyyppejä ei ole arvioitu alueellisesti (Etelä-Suomi/Pohjois-Suomi) erikseen, mikä yksinkertaistaa asioita. Kaikissa muissa luontotyyppiryhmissä alueellisuus on arvioitu erikseen, mikä pitää ottaa huomioon hyvityksiä suunniteltaessa. Alueellisuutta pitäisi kuitenkin mieltä karut merenrantakalliot (K01.01) luontotyypin osalta. Pohjanlahdella karuja merenrantakallioita on hyvin vähän verrattuna muuhun rannikkoon. Niiden paikallisia menetyksiä voi olla vaikea kompensoida muulla rannikkoalueella tehdyillä hyvityksillä.
- Rannikon primäärisuknessiometsät: Luontotyyppi ulkosaariston lehtipuumetsiköt (R06.06) ei ole primäärisuknessiometsä ja olisi perustellumpaa sijoittaa luontotyyppiryhmään Itämeren niitty- ja ilmaversois- ja pensaikkorannat.

Primäärisukessiometsien kehityssarjat (EN) pitäisi olla omana ryhmänään mukana liitteessä. Ehyet kehityssarjat tai pitkät sarjan osat ovat kyseisen luontotyypin tärkein elementti. Osaa, joka kuuluu yhtenäiseen sarjaan, ei voi heikentää ja kompensoida erillään sijaitsevalla, vaikka vastaavalla luontotyypillä.

- Sisävesirannat: Sisävesirantojen osalta alueellisuus tulisi huomioida. Valtaosa sisävesien hiekkarannoista sijaitsee Pohjois-Suomessa, jossa huomattava osa on jokien hiekkarantoja ja vain pieni osa järvien hiekkarantoja (NT). Pohjois-Suomessa järvenrantojen heikentämistä ei tulisi kompensoida jokirannoilla. Etelä-Suomessa hiekkarantoja (EN) on vähemmän ja jokirannat huomattavasti harvinaisempia kuin järvien hiekkarannat, jolloin jokirantojen heikentämistä ei saisi kompensoida järvenrantojen hiekkarannoilla.

ESAELY katsoo, että luontotyyppien listaaminen asetuksessa on tarpeellinen, koska useassa kohtaa luonnonsuojelulakia viitataan uhanalaiseihin luontotyyppihin. Ominaispiirteiden hyödyntämiseen käytännön arvottamisessa liittyy kuitenkin epävarmuuksia ja tulkinnallisuutta. Osa luontotyyppien ominaispiirteistä vaatii melko pienipiirteistä selvittämistä, kuten kasvillisuuden edustavuus ja rakenne. Käytännössä pienialaisilla, muutamien hehtaarien alueilla kasvillisuuden tarkempi selvittäminen on mahdollista, mutta suurten alueiden selvittäminen muuttuu hyvin työlääksi. Ominaispiirteiden soveltamisesta olisi hyvä saada pikaisesti käytännön kokemuksia, ja myös hyväksyä suurten alueiden osalta enemmän epävarmuuksia tai paikkatietopohjaisia arviointimenetelmiä.

UJDELY toteaa, että asetuksen liitteen 1 järviä koskevassa luontotyyppiryhmässä voisi olla syytä erottaa vähähumuksiset omaksi ryhmäkseen. Vähähumuksiseen järveen kohdistuva heikennys tulisi Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan pyrkiä hyvittämään vähähumuksisen järven tilan parantamisella.

Järvien ominaispiirteiden osalta todetaan, että vesipuidedirektiivin (2000/60/EY, VPD) mukaisen ekologisen tilan luokitus ei takaa sitä, että luokitellusta järvestä on riittävästi tietoa kaikista ekologisen tilan laatutekijöistä. Viimeisimmässä ekologisen tilan luokittelussa ekologinen tila on arvioitu 4640 järvelle koko maassa. Suurin osa järvistä on luokiteltu vedenlaatuaineistoon, ryhmittelyyn tai asiantuntija-arvioon perustuen, ja ainoastaan 1511 järven tilan arvioinnissa on ollut käytettävissä biologista seuranta-aineistoa. Esimerkiksi vesikasvit (makrofytyt) on luokitteluaineistossa 333 järvellä. Tämä tulee ottaa huomioon, kun arvioidaan hyvitykseen sopivaa kohdetta ja tarvittaessa hankkia lisää tietoa järven tilasta, vaikka VPD-tilaluokitus olisi tehty.

Lausunnon mukaan liitteessä 1 esitetty lista ominaispiirteistä järville, joilla ei ole VPD-tilaluokitusta, on hyvä. Listaa voidaan soveltaa myös järviin, joilla on VPD-tilaluokitus.

Lisäksi luontotyyppien uhanalaisuuden osalta tulisi käyttää Etelä-Suomeen ja Pohjois-Suomeen vuoden 2018 selvityksessä (Kontula, T. & Raunio, A. 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö) määriteltyjä uhanalaisuusluokkia, joita edelleen sovellettaisiin luontoarvojen laskennassa sekä luontotyyppivastaavuuden määrittämisessä. Näillä uhanalaisuusluokilla voi olla alueellisesti hyvin merkittävä ero koko Suomen uhanalaisuuden keskivertotasoon verrattuna.

Metsähallitus katsoo, että osa luontotyypeistä on ns. ryhmätason luontotyyppiä. Tällaisia ryhmätason luontotyyppiä löytyy useista luontotyyppien pääryhmistä. Esimerkiksi metsäluontotyyppien "kuivahkot kankaat" sisältää kolme varsinaista, alemman hierarkiatason luontotyyppiä: "nuoret kuivahkot kankaat", "varttuneet kuivahkot kankaat" ja "vanhat kuivahkot kankaat". Ryhmätason "kuivahkot kankaat" valtakunnallinen uhanalaisuusluokka on EN, mutta alemman tason luontotyyppien uhanalaisuusluokat

vaihtelevat välillä VU-CR. Mikäli kaikille kuivahkon kankaan luontotyypeille käytetään EN-luokan mukaista kompensatiokerrointa, osalla niistä aiheutuva heikennys ja tuotettava kompensatio arvioidaan liian suureksi ja osalla liian pieneksi. Kompensatiolaskennassa olisikin aina käytettävä varsinaisia, alimman hierarkiatason luontotyyppejä. Lisäksi olisi huomioitava kohteen sijainti Etelä- tai Pohjois-Suomessa, koska luontotyyppien uhanalaisuusluokat on arvioitu erikseen näille osa-alueille. Esimerkiksi "vanhat kuivahkot kankaat" on luokiteltu Etelä-Suomessa luokkaan CR ja Pohjois-Suomessa luokkaan EN. Jos kompensatiokertoimena käytetään valtakunnallista luokkaa (EN), Etelä-Suomessa tapahtuvat luontotyypin heikennykset arvioidaan liian vähäisiksi.

Luonnonarvovastaavuuksien (7 §) hahmottamiseksi luontotyyppien ryhmätasot ovat kuitenkin riittäviä. Luontotyyppien uhanalaisuusluokkien osalta voisi harkita viittausta Luontotyyppien punaiseen kirjaan, jolloin uhanalaisuusluokat voisi poistaa asetuksen liitteestä. Vaihtoehtoisesti asetuksen liitteeseen voisi listata kaikki alimman hierarkiatason luontotyypit ja niiden uhanalaisuusluokat erikseen Etelä- ja Pohjois-Suomessa. Toisaalta on harkinnan arvoista, onko tarpeellista säätää yksityiskohtaisesti vaihdettavista luontotyypeistä asetuksella vai voisiko tästä asiasta laatia esimerkiksi Ympäristöministeriön ohjeistus, jolloin tarpeen vaatiessa päivitys olisi kevyempi prosessi.

Asetusluonnoksen liitteessä 1 lueteltujen luontotyyppien ominaispiirteitä on syytä tarkentaa, jos luontotyyppiyksiköksi valitaan alimman hierarkiatason luontotyypit. Esimerkiksi kangasmetsäluontotyyppien (M02.01-M02.06) ensisijaiseksi ominaispiirteeksi on kirjattu kehitysluokka, mutta tämä kirjaus menettää merkityksensä, jos tarkastelussa käytetäänkin alimman hierarkiatason luontotyyppejä, jotka vastaavat ryhmätason kehitysluokkia. Kangasmetsissä ja muissakin metsäluontotyypeissä yksi arvokkaimmista ja vaikeimmin palautettavista rakennepiirteistä on vanhat puut (elävät ja kuolleet), joka tulisikin kirjata metsäluontotyyppien ensisijaiseksi rakennepiirteeksi.

Luontotyyppien vaihdantaan liittyen Metsähallitus toteaa tunturiluontotyyppihin liittyen, että tunturikoivikoihin (T1) tulee lisätä kuivat ja kuivahkot tunturikoivikot. Lehtomaisia tunturikoivikoita ja tunturikoivulehtoja ei tulisi voida kompensoida muilla, tavallisesti yleisemmillä luontotyypeillä. Tunturikankaista (T04) ravinteisia ja karuja lapinvuokkokankaita ja tunturiniittyjä ei tulisi voida kompensoida muilla luontotyypeillä. Myöskään tunturien kalkkikallioita ja -kivikoita, kalliojyrkänteitä ja serpentiinikallioita ja -kivikoita ei voisi ominaispiirteidensä vuoksi kompensoida muilla luontotyypeillä.

BOOST -tutkimuskonsortio toteaa, että se on yhdessä Syken ekologisen kompensaaation pilotointi -hankkeen kanssa järjestänyt työpajojen sarjan, jossa suomalaiset luontotyyppiasiantuntijat eri organisaatioista ovat arvioineet asetuksen liitteen luontotyyppiryhmittelyä. Asiantuntijanäkemyksen mukainen luontotyyppiryhmittelyehdotus on lausunnon liitteenä (Lausunnon liite 1).

BOOST- ja Syken ekologisen kompensaaation pilotointi -hankkeen yhteisessä työpajojen sarjassa luontotyyppiasiantuntijat ovat lisäksi arvioineet asetuksen liitteen mukaisia, ekologista tilaa mittaavia ominaispiirteitä. Asetusluonnoksen liitteestä puuttuu joidenkin luontotyyppien kannalta oleellisia ominaispiirteitä (esim. lehdot). Ehdotus luontotyyppien tilan ominaispiirremittaristosta on lausunnon liitteenä (lausunnon liite 2).

Metsäteollisuus ry toteaa, että liitteen taulukossa on listattu kunkin luontotyypin ominaispiirteitä, joiden perusteella luonnonarvon tila pitäisi pystyä määrittelemään. Listatut ominaispiirteet ovat osin hyvin tulkinnanvaraisia, ja niissä on positiivisia ja negatiivisia asioita sekaisin. Ei myöskään vaikuta

tarkoituksenmukaiselta, että lehtojen osalta ainoa liitteeseen kirjattu ensisijainen ominaispiirre on kehitysluokka.

Bioenergia ry ja **Bioenergia ry** pitävät liitteessä 1 esitettyä ominaispiirteiden listausta epä johdonmukaisena, sillä luetteloissa on luontotyypin tilan kannalta positiivisia ja negatiivisia seikkoja sekaisin ja osa listatuista ominaispiirteistä vaikuttaa varsin tulkinnanvaraiselta, esimerkiksi mitä tarkoitetaan esimerkiksi suon sijoittumisella ympäristöönsä. Avainsanoihin perustuvan listauksen perusteella jää epäselväksi, mitä on pidettävä kunkin ominaispiirteen osalta vertailukohtana. MTK huomauttaa olevan erikoista, että lehtojen osalta ominaispiirteiksi on mainittu vain kehitysluokka ja vesitalous, ei esimerkiksi lehtokasvillisuuden esiintymistä.

Green Carbon Finland Oy katsoo, että luontotyyppiryhmien ennallistamistoimenpiteistä ja niiden ekologisista vasteista olisi hyödyllistä lisätä liite asetukseen.